

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.4 (120) 1998

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**Різними шляхами —
до спільної мети**

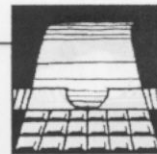
ЗМІСТ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ч.4 (120) 1998

ВІД РЕДАКЦІЇ	1
ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА	
Що таке особиста свобода?	2
З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ	
Рома Найденко. 19 Світова Скаутська Зустріч у Чилі	4
Петро Саварин. "І в дорогу далеку..."	28
Ольга Свідзинська. Вифлеємський вогонь миру	32
Андрій Гарматій. Духовні опікуни для пластової молоді	33
Ольга Свідзинська. Чи Пласт елітарна організація?	34
Ольга Свідзинська. Над рікою Синюхою	35
Юрій Леськів. Перший етап завершено. Що далі?	42
Мирон Гуменецький. Козацька чайка	43
Різні новини з України	44
ПЛАСТ І СКАУТІНГ	
Світове Скаутське Бюро. Лист до редакції "Пластового Шляху"	12
Роман Барановський. Відповідь	12
Михайло Мохнатий. Український Пласт і Світове Скаутське Бюро	14
Орест Гаврилюк. Відповідь	16
Андрій Гарматій. "Скаути України". Хто вони?	17
Богдан Гасюк. "Сепаратні" переговори	18
ДИСКУСІЯ	
Теодосій Самотулка. Бездоріжжя пластового проводу	20
КУТОК ВИХОВНИКА	
Василь Белей. Мистецтво провідництва	25
СЛОВО СЕНІОРАТУ	
З обіжника УПС	45
Роман Барановський. Що дав мені Пласт?	46
НА ВІЧНУ ВАТРУ	47
З-ПІД ПЕРА	
Лариса Онишкевич. Мандрівка пластового капелюха	49
З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ	
Розмови між представниками Пластового центру і іншими організаціями та політичними групами	55
ПОСТАТІ	
Почесний консул Канади про свою працю в Україні	56
УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТ	
Богдан Яцишин. Матч століття	57
ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ	
Сіроманець-філателіст. Філателістичні сувеніри з нагоди скавтського джемборі у Чилі	58
ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ	
Пластун-Літописець. Нові видання для юнацтва і юнацьких виховників	59
ПОРАДИ	60

На першій сторінці обкладинки:
представники Пласту на 19 Світовій Скаутській Зустрічі у Чилі

Дорогі Друзі та Подруги!

Надто довго довелося вам очікувати цього числа "Пластового Шляху". Ми й самі вже болісно переживали ситуацію, що склалася, бо труднощі з цим журналом були пов'язані з загальними проблемами, які несподівано постали перед цілим пластовим видавництвом і КПС України. Найбільше ж нас зачепила та відобразилася на нашій діяльності впродовж кількох місяців майже "детективна" пригода у Канцелярії Пласту у Львові (ресурсному центрі): листопадової ночі до приміщення вдерлося четверо озброєних молодиків у масках, які, скрутивши охоронців, викрали усі технічні засоби, що слугували злагодженій роботі канцелярії і значною мірою нашому видавництву. Так було викрадено факс, телефон, копіярку, чотири комп'ютери, дві друкарки, два сканери, інше обладнання. З тим пропала інформація, яку так довго збирала КПС України (про членство, осередки, інші молодіжні організації, з якими ми підтримували стосунки тощо). Пропала більша частина наших видавничих проектів, вже готових до друку. Нашого майна ще досі не знайшли, надії на його повернення немає ніякої. Дивно, але подібні напади у той сам час

сталися і у Асоціації Угорських Скаутів у Мукачеві та у СКІФів в Дніпропетровську. Щоправда, ці дві організації постраждали менше.

Цікаво, що ця крадіжка стала початком кількох "дивних" подій, які відтягали увагу КПС України і стримували її активну діяльність. Не хочемо тут шукати пояснень, згадувати про "злих духів", але факт є фактом. Тішимо себе знанням природного закону про те, що чим успішніше відбувається якийсь процес, тим більше опору він зустрічає на своєму шляху. Тож як пластуни ми з оптимізмом дивимось у майбутнє і активно шукаємо виходу з ситуації.

Нам також дуже важливо надалі відчувати вашу підтримку. І словом, і ділом. Розуміти те, що журнал вам потрібен, що він важливий для втримання зв'язку, обміну думок, відкритої дискусії. Тому просимо вас, незважаючи ні на що, передплачувати "Пластовий Шлях", писати до журналу, аналізувати його змістовне наповнення. А ми обіцяємо налагодити справу регулярного виходу журналу вже остаточно - здорова організація вчиться на власних помилках.

Старий Вовк

ЩО ТАКЕ ОСОБИСТА СВОБОДА?

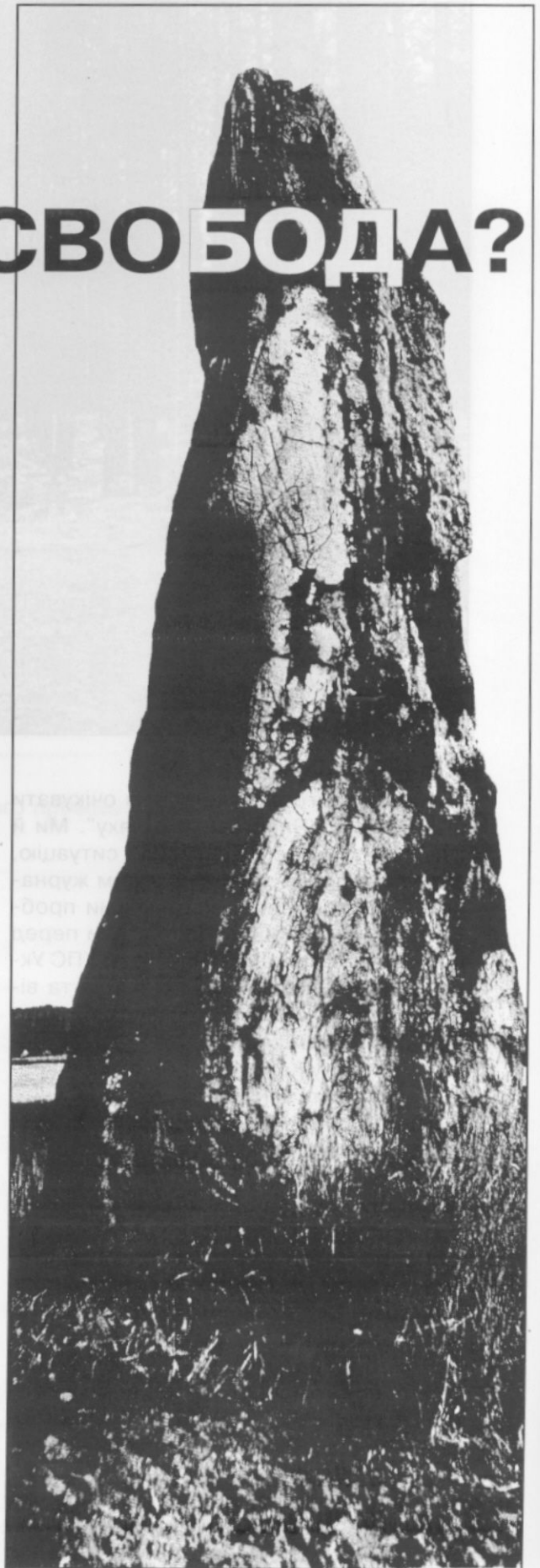
П'єсу "Камінний господар" Лесі Українки я бачив вже не раз на сцені і читав декілька разів, навіть вивчав ще колись в гімназії. Але досі я не розумів, про що саме ця драма, завжди я сприймав її як ще одну переробку старого романсу про непокірного Дон Хуана.

Нещодавно, коли я побачив "Камінного господаря" в експериментальній постановці Львівського театру ім. Леся Курбаса, до моєї свідомости дійшов факт, що геніяльна Леся мала в цій драмі за мету обговорити набагато глибшу філософську тему, ніж вибрики розгнужданого любовника. Адже кожна драма Лесі Українки — це глибока філософсько-психологічна студія, в якій криється якась вселюдська проблема першої ваги.

Отже, на мою думку, в "Камінному господарі" Леся обговорює дуже важливе питання, а саме: що таке особиста людська свобода? Питання це є так дуже на часі і має, як побачимо пізніше, дуже важливе відношення до пластового світосприйняття, над яким варто нам застановитися.

В "Камінному господарі" є три головні постаті, які відображають три різні розуміння особистої свободи. Найбільш очевидним є сам Дон Хуан: він відкидає закони людського суспільства, погорджує ними, ломить їх на кожному кроці — і тим пишається. Для нього свобода — це поведінка проти людських і Божих законів, це буття понад законами, це особиста розгнужданість, не обмежена ані нормами суспільства чи держави, ані власним сумлінням, ані якою-будь мораллю чи етикою.

Його розуміння свободи подібне до розуміння супермена у філософії німецького мислителя Ніцше. У нього свобідна людина "розриває пута", накинені їй суспільством, і робить все, що їй захочеться, дарма, що це може бути деструктивним для його суспільства, інших людей, і зрештою для самої людини.

Леся Українка слушно показує, що цього типу люди не можуть довго існувати ні в якому суспільстві, їх скоріше чи пізніше знищують більш практичні й прагматичні особистості. Людське суспільство не толерує таких "революціонерів без мети", як звався колись дуже славний фільм про власне такого типа. Такі супермени є шкідливі для суспільства, тож суспільство невалідує їх.

У драмі Лесі Українки Дон Хуана "укосякує" Донна Анна, яка попросту адаптує його для своїх власних цілей і задумів. Дон Хуан не має вибору і піддається їй. Може, це робить він з почуттям задоволення, бо ж з Донною Анною він врешті матиме якусь ціль в житті, сам він розуміє, здається мені, що його життя було безцільне. Він здобув лише ілюзію свободи, але нічого більше. Він поводитися як розпаскуджений хлопчина, який ні в чому ніколи не міг знайти задоволення. Насправді він не мав свободи вибору, він лиш реагував на події, на людей, на ситуації. Він не залишив по собі ніякої спадщини в світі, лиш багато болю. Його уявна свобода була насправді його тюрмою.

Друга особа, на якій зосереджується Леся Українка — це нещасна Донна Долорес, що є безнадійно закохана в Дон Хуана, але бачить, що він її не любить. Вона жертвує себе задля нього, звільняє його від його зобов'язання і відходить від світу.

У цьому вона має іншу ілюзію особистої свободи: вона надіється, що найде свою волю у втечі від суспільства. Бо ж багато людей думає: хто може бути більш свободним, ніж монах, аскет, пустельник, людина, відтята від світу? Така людина свободно вибирає свою ізоляцію від інших людей і віддається Богові, молитві, спасінню...

Нагадуються слова популярної пісні "Пустельник" (слова Дз. Крамарука, виконання групи "Пікардійська терція"):

*Має той пустельник хату із каміння,
 Ложе кам'яне, свічку кам'яну,
 Крила кам'яні проросли корінням
 До закам'янілого, вицвілого сну.
 Я не знаю, хто ви, смерть чи воскресіння,
 Я не знаю, що ви принесли мені.
 Доторкніться поглядом до того каміння -
 Може, з нього зацвітуть вам мої пісні!*

В цій прегарній пісні представлено головну дилему того роду розв'язки: людина, яка втікає від суспільства, не є насправді вільна. Вона стає в'язнем власної ізоляції, вона стає відтята від світу, її діла

й слова не мають значення ні для кого іншого, ані для неї самої. Її уявна свобода не має ніякого реального змісту.

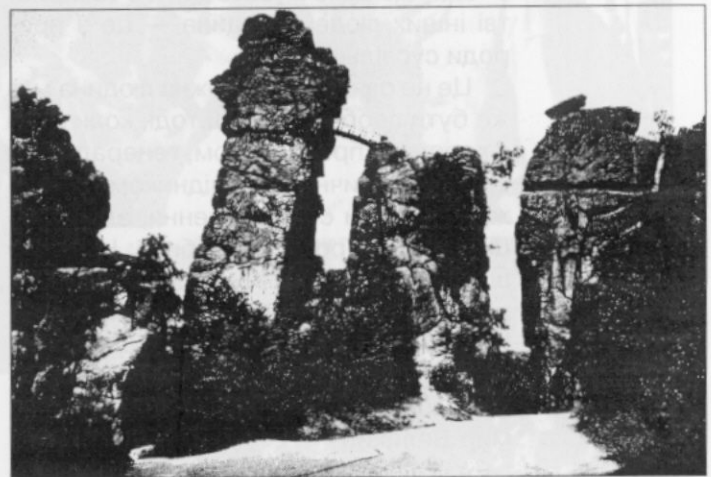
Цю ж тему порушує у своїй поемі "Іван Вишенський" Іван Франко. Визначний церковний і громадський діяч України Іван Вишенський на старість своїх років відходить до монастиря на Афонській горі, де замикається від світу в недоступній печері, щоб присвятитись молитві для спасіння своєї душі. До нього приходять з України послы й благують повернутись до рідного краю, бо там його так потрібно. Та Вишенський рішуче відмовляє їм. Аж в останній частині поеми він розуміє свою помилку.

*І яке ж ти маєш право, черепино
 недобита,
 Про своє спасіння дбати там, де гине
 мільюн?
 Чи забув слова Христові — хто рече
 "кохаю Бога",
 А не порятує брата, той брехню на душу
 взяв?*

Втеча від суспільства, від життя так само не може дати людині справжньої свободи, як бунт проти законів суспільства. Це порожні, беззмістовні способи задовольнити свій гін до волі.

Що ж є відповіддю на питання "Що таке особиста свобода і як її досягнути"? Леся Українка дає відповідь на це в третій постаті "Камінного господаря", в Донні Анні.

При кінці драми Анна вияснює Дон Хуанові, що тільки той має справжню волю, хто має силу змінювати світ, хто може керувати і змінювати оточення, хто

лишає по собі слід в людському суспільстві.

Завважте: всі ці три дефініції свободи є у відношенні до людського суспіль-

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

ства. Людина не може бути свobodна сама по собі. Вона є свobodна лише у відношенні до інших людей, до громади, до цілого людства. І ані людина, яка втікає від суспільства, ані людина, яка бореться з ним, не є вільна. Вільною є лиш людина, яка є активною часткою суспільства та має вплив на нього, яка залишає по собі слід, яка змінює своє оточення, керує ним, — лиш така людина є насправді вільною.

Це розуміння свободи нещодавно сформулював славний американський філософ О. Скіннер у своїй знаменитій книзі "Поza свободою і гідністю". У своїй праці Скіннер подав знаменну тезу: "Свобода — це є здібність змінювати своє оточення. Невільники є жертвами свого оточення, а вільні люди змінюють його". Під оточенням треба тут розуміти людську громаду, бо природа людини є така, що вона мусить жити в товаристві інших людей: людина — це з природи суспільне ество.

Це не означає, що кожна людина може бути свobodною лиш тоді, коли вона є королем, президентом, генералом чи іншим політичним провідником, які можуть змінити своє оточення, але часто цього їй не пробують робити. Найбільше змінили людське суспільство такі люди, як Сократ, Шекспір, Бетховен, Гете, Ньютон, Леонардо да Вінчі, Данте й інші подібні велетні духа. Хто більше змінив Україну, як Шевченко чи Володимир Великий?

А що більше: коли Господь Бог вирішив завести свій Закон на землі, то Він прислав на світ Свого Сина, Ісуса Христа, який втілювався і став людиною. Він міг був стати імператором, царем. Але

Він став лиш скромним теслею — але духовним провідником людства. Хто залишив більший слід по собі на світі? Хто був більш свobodним, ніж Син Божий, Ісус?

Подібно й інші релігійні провідники людства були скромними особами, які все ж таки змінили світ: Мухаммед, Мойсей, Будда, Конфуцій, Ляо-Тсе. Всі ці особи мали найбільше волі, хоч вони часто карались в тюрмах, жили в нужді. Але вони були вільні, бо, без найменшого сумніву, змінили людство назавжди, перемінили світ на свою подобу. А хто міг мати більшу свободу, як сам Син Божий?

Коли ми застановимось над цією правдою, вона стає самозрозумілою. Але в тому є й велика небезпека: свобода, справжня свобода дає людині вибір. Вона дає їй силу змінити світ, але не наказує, як його змінити: на краще чи на гірше.

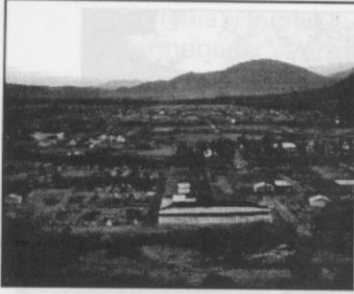
Бо ж велику свободу мали й такі особи, як Чингіс Хан, Атіла, Наполеон, Гітлер, Сталін, Саванарола, Махіавеллі, Маркіз де Саад. Всі вони змінили світ, але на гірше. Бо ж свобода з дефініції дає людині вибір і силу; свобода це вільна воля, яку Господь дав людині, коли створив її на свою подобу. Він дав людству можливість вирішувати, вибирати між добром і злом.

Сили добра мусять вкінці виграти, і вони матимуть остаточну свободу. Коли ми розуміємо, що саме свобода означає, ми виберемо добро і наші рішення будуть знаменні своїми "слідами добрих діл", які ми залишимо по собі на землі.

І це є, може, й суть нашої виховної праці в Пласті. Ми виховуємо майбутні покоління на вільних, свobodних людей, людей із силою змінити світ. Ми вишколюємо їхній характер, прищеплюємо їм засади провідництва, вчимо їх практичних життєвих знань і вмiлостей, щоб вони могли дати собі раду в житті і так могли стати насправду вільними. Ми даємо їм в руки велику силу — міняти їхнє оточення, міняти людство, міняти світ.

Але при цьому ми стараємось прищепити їм сильні засади морали та етики. Ми вчимо їх бути чесними, характерними, добримі людьми. Ми вчимо їх робити добре діло, помагати іншим, працювати для добра родини, групи, громади, цілого людства.

Отже, ми даємо нашим юнакам і юнкам потужну зброю особистої свободи, можливість змінювати світ. Але при тому ми даємо їм мотивацію змінювати світ на краще для добра, для служби людині і служби Богам.

19 СВІТОВА СКАУТСЬКА ЗУСТРІЧ У ЧИЛІ

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

"Будуємо мир разом" — під таким гаслом у грудні-січні неподалік столиці Чилі Сантьяго відбулося XIX Світове Скавтське Джемборі.

Лише вдруге за всю історію скавтського руху офіційна делегація України взяла участь в такому грандіозному заході. В Латинській Америці така зустріч відбувалася вперше. Чилі — друга після Англії держава, в якій 1909 року зародився скавтський рух.

Пора для зустрічі вибрана вдало: там щойно розпочинається літо, отож добре таборувати під відкритим небом.

До складу української делегації увійшли 31 член Пласту і один представник організації "Січ". Основу делегації складало юнацтво (26 осіб) віком 15-17 років.

Подорож до Чилі була тривалою. Маршрут розпочинався зі Львова. Літак переніс нас до Києва, а далі наш шлях лежав через Нью-Йорк, Буенос-Айрес, Сантьяго і нарешті таборове містечко Джемборі. Всю дорогу нас супроводжували і зустрічали пластуни з діяспори.

До Нью-Йорку ми прибули 15 грудня. В аеропорті нас зустрічали представники ГПБ. Невеликий автобус завіз нас до пластової домівки в Нью-Йорку. Повечеряли в українському ресторані "Веселка" борщем з варениками, а потім вирушили мандрувати нічним містом. Воно здавалось знайомим і незнайомим. Всі багато бачили по телевізору і читали, але реальні враження виявилися набагато яскравішими. Їхали підземкою, гуляли по великому місту, пройшлися опустілим нічним Бродвеєм. Як не дивно, нікому не хотілося спати. Всіх вражала неймовірна кількість світла: ліхтарі, прожектори, барвисті вітрини магазинів. Наступного дня зранку була прогулянка паромом до Статуї Свободи, мандрівка до центральної ялинки міста. А далі — переліт до Аргентини.

Одинадцять годин перельоту закінчилися посадкою в Буенос-Айресі. Відразу ж відчувся подих тропічного літа. Дехто з юнаків пороздягався до майок. І тут знову потрапили під опіку

Під час перебування в Аргентині

пластунів. Приємно вразило те, що правнуки перших українських емігрантів вільно володіють українською мовою, шанують українські традиції. Кожен з нас потрапив до якоїсь української родини.

Всіх дуже вразила аргентинська природа: незнані дерева, рослини, комахи. Все це перетворилося у цікавий калей-

доскоп.

Аргентинські пластунів виявились дуже доброзичливими. Вони з задоволенням були нашими провідниками, показали свою столицю. Аргентина — країна справді дуже цікавої культури. Кожен народ, що її заселяв, приніс частинку чогось свого. Тому з латиноамериканськими традиціями тут мирно зживаються європейські. Це знайшло відображення і в архітектурі, і в побуті. В Буенос-Айресі ми побачили як багаті квартали, так і жебрацькі передмістя.

Основна частина українців живе у столиці. Тут діє 27 українських громадських організацій, серед яких Пласт є найактивнішим. Всі ці організації українці утримують на власні кошти.

Перед дорогою до Чилі аргентинські пластунів запросили нас на пластову оселю "Ненаситець". Тут відбувся підготовчий табір "КУПА мала". Це були приємні дні серед аргентинської природи. Разом з аргентинськими пластунів ми співали різних пісень, вчилися один від одного забав, ліпили вареники і голубці. Одним словом, пізнавали один одного. Ми стали тим свіжим вітром, що приніс нові сили й енергію в українську громаду. Вперше за всю історію української еміграції в Аргентині ця пластова оселя приймала таку велику делегацію пластунів з України. Вперше українці Аргентини та України разом святкували Різдво.

Ці події не пройшли повз увагу посольства України в Аргентині. Посол Віктор Пащук відвідав пластову оселю під час нашого таборування. Також керівники української делегації відвідали посольство в Буенос-Айресі і познайомились з його роботою.

Подорож до Сантьяго являла собою 20-годинний переїзд через Анди. Через одинадцять днів після того, як ми покинули Україну, дісталися нарешті Джемборі. Всього сюди прибуло 30948 тисяч скавтів зі 157 країн. Структурно Джемборі було поділене на три великі села, до складу яких входили підтабори. Ці села були названі на честь старих міст праколумбійських культур, а підтабори носили назви племен, що населяли континент ще у XV столітті перед прибуттям сюди європейців. Щоб легше було орієнтуватися, нам видали карту Джемборі.

Програма Джемборі була побудована досить цікаво і давала можливість макси-

Зустріч з працівниками посольства України в Аргентині

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Наша їдальня

На церемонії відкриття

мального спілкування всіх учасників. Організатори мали на меті показати важливість скавтського руху, відновити розуміння необхідності життя в гармонії з природою. Джемборі в Чилі мало стати світовою зустріччю братерства з латиноамериканською культурою.

З першого ж дня прибуття на Джемборі юнацтво отримало завдання створити міжнародні гуртки для отримання відзначки миру. Такий гурток складався з дев'яти учасників — представників чотирьох різних держав.

Наша делегація брала активну

ли поляки, чехи, словаки, хорвати, бельгійці, голандці.

Коли втихав денний гамір, наступала вечірня прохолода, ми збиралися в своєму підтаборі і співали.

Всім членам нашої делегації запам'я-

Мистецькі вправи на таборі

8

участь у всіх модулях: день служби в громаді, змагання, екскурсія та інші. Окрім того, ми оформили національну виставку, де було представлено вироби народної творчості: вишивки, писанки, інкрустовані тарілки.

Активно наводили контакти з представниками інших делегацій. Нашу коляду з різдвяними привітаннями слуха-

Так виглядав табір чеських скаутів

талося відкриття Джемборі, коли на центральній площі зібралися всі учасники. Звучала пісня Джемборі. На великому екрані по черзі з'являлись прапори держав-учасниць. І треба ж, щоб останнім зі 157

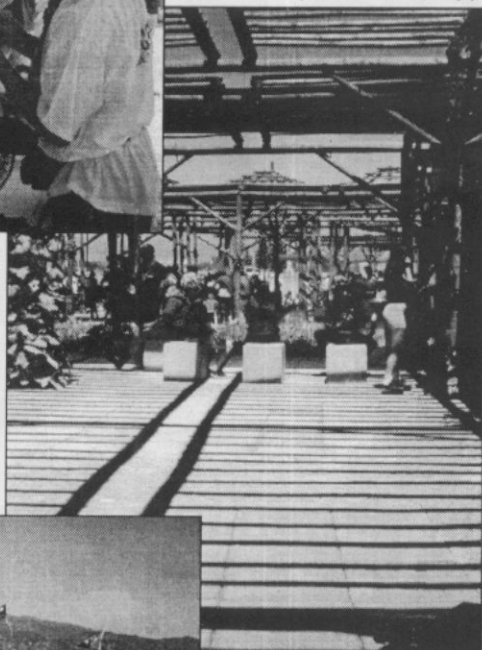
Подорож закінчилась. Вона дала початок новим дружнім зв'язкам не тільки з пластунами, а й скавтами всього світу. Наше юнацтво збагатилося неза-

Зустрічі

бутніми враженнями, досвідом організації таких заходів. Нові цікаві ідеї привезуть вони до своїх міст. А мені залишається подякувати всім, хто сприяв організації такої далекої подорожі.

з'явився наш прапор! В ту ж секунду всі емоції наших пластунів вихлюпнулись назовні — ми кричали щосили. Це була щаслива мить. Ми не встидалися свого почуття патріотизму і національної гордості.

Спільне Богослуження

Виставка про Україну

Непомітно прийшов день від'їзду. Всі прощались, обмінювались адресами, плакали. Нас знову чекала довга дорога додому через Аргентину і Америку.

Прощальна збірка на подвір'ї пластової домівки в Буенос-Айресі була і радісною, і сумною. Проводжали нас всією українською громадою. Дні спільного таборування проклали між нами нитки міцної дружби.

КПС УКРАЇНИ СКЛАДАЄ ПОДЯКУ УСІМ, ХТО БУВ ПРИЧЕТНИМ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ УЧАСТІ ПЛАСТУ У 19 СВІТОВІЙ СКАУТСЬКІЙ ЗУСТРІЧІ У ЧИЛІ

пл. сен. Любомиру Романківу, Начальному Пластуну
пл. сен. Людмилі Дармограй, Голові ГПБ
пл. сен. Юрію Слюсарчуку, колишньому Голові ГПБ
ст. пл. Андрію Аґресу, Голові КПС Аргентини
ст. пл. Ксені Балук

КПС Аргентини, усім членам Пласту в Аргентині, українській громаді Аргентини
КПС Америки і станиці Нью-Йорк
Українським Кредитним Спілком

посольству Америки в Україні, посольству Аргентини в Україні
державній авіакомпанії "Авіалінії України"

Міністерству України у справах сім'ї та молоді та особисто п. Тетяні Іваненко
Державному комітету України по туризму

послу України в Аргентині п. Віктору Пащуку, почесному консулу України в Чилі п. Філіпе Ліра
пл. сен. Славі Рубель, пл. сен. Петру Содолу, п. Євгену Котику, пл. сен. Петру Дармограю, пл. сен. Оксані Закидальській, пл. сен. Андрію Бігуну,
а також багатьом-багатьом тут незгаданим, які доклали своїх зусиль для гідної репрезентації України і Пласту на міжнародному рівні.

ЧИ БУДЕ
ПЛАСТ
ЧЛЕНОМ
WOSM?

Світове Скавтське Бюро

До редактора журналу "Пластовий Шлях"

Женева, 22 грудня 1998

Ми прочитали допис п. Романа Барановського в журналі "Пластовий Шлях" п.н. "Чому Пласт досі не є членом Міжнародного Скавтського Бюро?". Дозвольте нам задля Вас і Ваших читачів спростувати кілька неправильних пояснень та інформацій, поданих у цій статті.

1. Про Польщу, ЗГП і ЗГР.

1.1. Якщо йдеться про Польщу, поняття п. Барановського про ЗГП і ЗГР є зовсім без підстав: обидві організації мають "Обов'язок супроти Бога" в своїй обітниці і було б зовсім неправильно порівнювати ЗГП з піонерською чи комсомольською організацією.

Справжня історія є така. Протягом недавнього шестилітнього процесу визнання СОСР Скавтіну в Польщі головною проблемою було те, що Світовий Скавтський Комітет не був готовий визнати федерацію ЗГП із ЗГР, беручи до уваги, що Польща є однорідною країною так під оглядом мови, як і релігії; СОСР бажала дивитися наперед, а не назад, тому наполягала, щоб була тільки одна, об'єднана Національна Скавтська Організація в Польщі. Через те, що ЗГР дуже опирався проти такої розв'язки, Світовий Скавтський Комітет запропонував створити тимчасову федерацію, яка б існувала до п'яти років, а після того було б створено одну Національну Скавтську Організацію Польщі. Ці п'ять років було б використано, щоб зблизити обидва товариства одне до одного. Цю формулу прийняв ЗГП, але відкинув ЗГР. Отже, Світовий Скавтський Комітет не мав іншого вибору, як визнати ЗГП, і тільки ЗГП, як Національну Скавтську Організацію Польщі, члена Світового Скавтіну.

1.2. Сьогодні ЗГП вповні пристосовується до цілей, принципів і методи Скавтіну, зокрема щодо Обов'язку супроти Бога. Що більше, він є не лише найбільшою визнаною скавтською організацією в Східній і Центральній Європі (приблизно 400000 членів), але є однією з найкраще діючих і найбільш динамічною організацією. Одначе, всупереч твердженням п. Барановського,

його визнання не мало абсолютно нічого спільного з кількістю його членів, бо, згідно з Конституцією СОСР, Національна Скавтська Організація, яка виповнить вимоги Конституції СОСР, може прохати про її визнання, коли має більше 1000 членів.

1.3. Щодо членів ЗГР, то вони далі можуть вступити до ЗГП під умовою, що погодяться, що буде тільки одна Національна Скавтська Організація в Польщі, а не Федерація.

1.4. Отже, є зовсім неправильно припускати, як це робить п. Барановський, що: ЗГП не має Обов'язку супроти Бога; Пласт був би визнаний, коли був би такий великий, як ЗГП.

2. Про Пласт, Скавтіну і Україну

2.1. Фактично, по відношенню до України і Пласту ситуація цілком різниться від тієї, що склалася в Польщі. Передусім тому, що Україна є набагато більше порізнена, як етнічно, так і релігійно. Тому розв'язки для майбутньої Національної Скавтської Організації України мусять узгляднити ці елементи, чи то в формі одної організації, чи федерації. Фактично мусимо узгляднити комбінацію різних проблем.

2.2. Перш за все засади СОСР дозволяють творити федерації тільки на базі конфесійних різниць. Це значить, що в даному краю можна мати два або більше скавтських товариств, з яких кожне визначає себе як приналежне до конкретної конфесії чи релігії. Але не можна мати двох товариств, які обидва є "відкриті" або "неконфесійні", як це є в Україні з Пластом і Січчю, не говорячи вже про угруповання "російськомовних" скавтських груп у східній частині країни та у Криму.

2.3. Більше специфічно щодо Пласту, хоча 1993 року він відкрив свій Статут всім власникам українських паспортів, деякі громадяни України, які хочуть вступити до Скавтіну, не ідентифікують себе з Пластом, уважаючи (правильно чи ні), що він є традиційно тільки "етнічно українською" організацією. Вони бажують вступити у всеукраїнську Національну Скавтську Організацію крізь інші структури, а не Пласт; вони вважають, що Пласт, помимо своєї великої традиції, не може претендувати на монополію на скавтіну в Україні.

Деякі навіть кажуть, що хоча Пласт вживає скавтську методику, "Пласт є Пластом". Тому одною з можливостей, в очах самих деяких пластунів, є задержати Пласт як Пласт, незалежний український молодіжний рух, який не приступить ні до українського, ні до Світового Скавтіngu.

3. Завершення

Іншими словами і всупереч тому, що Ви написали, труднощі у створенні (й пізнішому визнанні) однієї НСО в Україні не мають зовсім нічого до діла з кількістю членства Пласту (він міг би бути в 10 разів більший, і проблема залишилася б такою ж), але набагато більше з потребою знайти формулу, прийнятну для всіх зацікавлених поміж, з одного боку, вимогами конституції СОСР, а з другого — своєрідностями України щодо мов, релігій і традицій.

Можете бути певні, що Світовий Скавтський Комітет і Світове Скавтське Бюро, зокрема через своє бюро для Євразії, базоване в Ялті (Крим, Україна), працюють інтенсивно, щоб знайти такий компроміс; насправді ми ведемо постійний діалог, щоб знайти розв'язку цієї важкої проблеми. "Де добра воля, там є і спосіб", і Світове Скавтське Бюро певно бажає довести до сприйнятливої розв'язки. Можемо тільки сподіватися, що всі дотичні українські сторони мають подібну волю, бо, кінець-кінцем, мусять бути співзвучні з вимогами конституції СОСР, коли скавти України хочуть стати частиною Світового Скавтіngu.

З цієї точки зору є одна добра новина: 27 листопада 1998 р. у Києві мала місце зустріч представників Пласту, Січі, АСУ та інших зацікавлених сторін для конституційного діалогу під проводом відомого пластового провідника Богдана Гасюка. Цей діалог може одного дня довести до Української Національної Скавтської Організації, що заслуговуватиме на визнання, в якій пластова традиція мала б своє заслужене місце. Потрібно ще багато дискусій, але це може бути світлом в кінці тунелю.

Завершуючи, хочемо додати, що поміж усіма країнами СНД є мало організацій, з якими ССБ мало б справу так вчасно й так тісно, як із Пластом від 1990 р. Чи то в ділянці вишколу, чи участі у семінарах, чи конституційного діалогу ССБ і його представники завжди принципово підтримували Пласт і тримали з ним тісний контакт, у повній пошані до його великої традиції і його потенціалу.

*З англійської переклав
пл. сен. Орест Гаврилюк*

До редакції журналу "Пластовий Шлях" Дорогий друже Редакторе!

Щиро дякую за надіслання мені копії листа Світової Організації Скавтського Руху з 22 грудня 1998 року, що є відгуком на мою статтю у Пластовому Шляху ч. 2 (118) за 1998 рік п.н. "Чому Пласт досі не є членом Міжнародного Скавтського Бюро?"

СОСР гостро зреагувала на наведений у моїй статті приклад в Польщі, де тепер існує дві організації, "Союз Гарцерів Речі Посполитої" (ЗГР) — організація з передвоєнного часу, і "Союз Гарцерів Польщі" (ЗГП) — організація з післявоєнного часу.

СОСР спростовує мою інформацію про те, що ЗГП не визнає Обов'язку супроти Бога, і твердить, що обидві організації визнають цей обов'язок.

Якщо це так, то які ж інші поважні причини існують, що ЗГР не погодився і відкинув запропоновану СОСР тимчасову 5-літню федерацію?

СОСР твердить, що саме тому, не маючи іншого виходу, прийняв тільки ЗГП в члени Світового Скавтіngu.

Було б дуже важливо довідатися про ці причини. Тим більше, що ЗГП, значно сильніша група, що нараховує понад 400000 членів, оподаткувала своє членство 1-долларовою пожертвою від кожного члена і платить кожного року на Фонд СОСР. Про це в листі СОСР нічого не згадується.

Із заяв наших пластових провідників знаємо, що Пласт вповні відповідає вимогам Конституції СОСР, де нічого не сказано, що Федерації можуть бути на релігійній основі та що треба мати не менше 1000 членів. Це суперечить Конституції СОСР.

ССБ твердить, що ЗГР може вступити до ЗГП під умовою, що в Польщі буде тільки одна Національна Скавтська Організація, а не Федерація. Якщо так, то чому СОСР не хоче застосувати те саме в Україні, щоб там всі інші т. зв. скавтські групи вступили до Пласту на таких самих умовах? Чому це можливе в Польщі і неможливе в Україні? Це, мовляв, тому, що в Україні існують інші етнічні, релігійні і мовні обставини. Це звичайний викрут і подвійний стандарт.

Якщо СОСР не тільки толерує, але й респектує в Україні групи Січ і АСУ, які виразно шкочуть Пластові, то це суперечить запевненням СОСР про прихильне ставлення до Українського Пласту.

Отож, вияснення і аргументація СОСР непереконливі. Було б дуже побажано, щоб на місці політичних, фінансових чи інших амбіцій, що вкралися до СОСР, там існували Братерство, Дружба і Справедливість.

Певний, що ми, українські пластуни, будемо далі змагатися за наше добре ім'я, гідність і одність, як це ми робили досі впродовж 85-літнього існування Пласту.

СКОБ!

пл. сен. Роман Барановський

Михайло Мохнатий

Український Пласт і Світове Скавтське Бюро

Як український пластун, який народився й виріс в Україні, деякий час жив на чужині, а тепер знову може проживати у рідному Львові, хотів би висловити мої думки про історично неоправдане трактування Української Скавтської Організації Пласт Світовим Скавтським Бюром у Женеві (WOSM).

Український Скавтінг був заснований ще у 1911 році, лиш декілька років після того, як лорд Байден-Павел заснував в Англії першу Скавтську організацію. Українські Основоположники Пласту-Скавтіngu створили його на взір Скавтіngu Байден-Павела, бо їм сподобались ідеологічні основи Скавтіngu, а саме:

Світове братерство між молодими людьми цілого світу — для налагодження мирних, дружніх зв'язків між народами цілої земної кулі.

Ідея "служби" своєму народові, своїй релігії, а тим самим цілому людству, своїм ближнім — де б вони не були.

Ідеї чесності, характеру, любові — ідеї, які так бажано засвоїти молоді цілого світу.

Ідея відкритого спілкування молоді, безпосередності, товариських зв'язків без політики, без расових, етнічних і релігійних міжусобиць, без всіляких "регуляцій" і бюрократичних правил і параграфів, які завжди підкладали колоди на шляху до зближення людей усіх рас, народів, релігій у світі.

Основоположники Українського Пласту мріяли про світову братню спільноту молоді цілої землі — спільноту людей, які були б виховані так, що могли б вичистити світ від усіх ненавистей, заздрощів, воєн, поневолення одних народів іншими.

Це була наша мрія, наша ціль, і від самого початку наш Пласт, Український Скавтінг, прямував до цих святих ідеалів і виховував нашу молодь так, щоб вона — разом з молоддю всього світу

— могла стати тим "новим людином", який принесе мир, любов, злагоду людству.

Але вже від самого початку ми відчували велике розчарування: Світове Скавтське Бюро повідомило нас: "А-а! Скавтське "братерство" не для всіх! Тільки для вільних людей! А ви, поневолені, не можете належати до цього універсального братерства, поки не виборете собі свободи! Лиш тоді ми вас зможемо прийняти у свої ряди!"

І ми сприйняли логіку цього рішення з боку Світового Скавтіngu: може й справді нам — бездержавним — не випадає туди пхатися, поміж вільні народи? Може, ми собі на це поки що не заслужили, поки не здобули своїй країні незалежності? Ми назвали себе Пластом і самі, окремо, без ніякої допомоги Світового Скавтіngu, розбудували програму, базовану на основах ідей Байден-Павела, і почали працю над вихованням нашої молоді. А наші вихованки віддавали своє життя за те, щоб наш народ перестав бути вічно чужою колонією, а запанував вільним на своїх рідних землях.

Та в нас завжди жевріла надія: колись і ми станемо вільними! Колись і ми будемо прийняті в ряди світового братерства, як рівні з рівними!

І врешті, по майже 85 роках неволі (з короткими перервами років незалежності), нам засяяло сонце свободи: наша країна стала вільною і ми змогли відновити скавтську організацію в Україні. В поті чола відбудувували ми на рідних землях наш Скавтінг-Пласт. Організували його, вишколили провід і виховників, розпрацювали пресу й видавництво, поширили Пласт на всі землі нашої країни, почали мозольну працю з дітьми, з молоддю, з "цвітом України".

Тепер уже, думали ми, нас хіба приймуть до світового братерства скавтів! Тепер ми вже зможемо співпрацювати з молоддю цілого світу, бути їхніми приятелями й спільно з ними прямувати до одного

миролюбного й вільного світу!

Але ж... Так воно не сталося. Ось вже минає 10 років від часу відновлення Скавті́нгу в Україні, майже 8 років від проголошення незалежності нашої країни. Давно-давно вже ми подали прохання до Світового Скавтського Бюро про прийняття, давно виповнили всі вимоги, які вони нам ставили. Але нас дотепер до Скавті́нгу не прийняли, тільки ставлять до Пласту завжди нові й нові вимоги. Тепер вже починають говорити: "Найкраще ви собі будьте окремою організацією, а рівночасно віддайте нам своїх дітей, своїх виховників, свої засоби..."

Одним словом, ми дурили себе, що нас приймуть до WOSM, якщо ми лиш виповнимо їхні легальні (бюрократичні) вимоги. Та тепер, по восьми роках, ми починаємо сумніватись, чи справді вони нас взагалі хочуть прийняти? Чи ті всі вимоги не є лише претекстом на те, щоб нас від Скавті́нгу відкинути? В чому ж тут насправді причина?

В цьому числі "Пластового Шляху" поданий лист секретаря WOSM пана Морельйона з Женеви. Прочитавши його, ми починаємо думати: чому ми їм так не сподобались? Чи тому, що маємо волосся іншого кольору? Чи тому, що носимо інші шкарпетки? Чи вони нас насправді не хочуть, бо в Пласті є і хлопці і дівчата, і люди всіх рас, релігій, етнічного походження? Чи їм не підходить наша принциповість, наш ідеалізм? Може, світ так змінився, що ми вже виглядаємо перестарілі, старомодні?

А, може, нашим головним "гріхом" в очах WOSM-у є те, що ми й далі притримуємось принципів оригінального Скавті́нгу Байден-Павела, що присягаємо "Бути вірним Богові й Батьківщині (Україні), допомагати іншим, дотримуватись Пластового Закону й слухатись (демократично вибраного) пластового проводу"? Це ж бо було Пластовою Присягою, збудованою на засадах Байден-Павела ще у 1911 році, і це в нас лишилось незмінним по сьогодні. Пласт не змінився, то ж чому б нас за це мали відсувати?

Але може, хоч ми не змінилися, змінився Світовий Скавті́нг за тих 80 років? Не так то поодинокі скавтські організації в світі, як підхід з боку Скавтської централі? Може, за ті роки вони загубили зміст Скавті́нгу Байден-Павела — залишили скавтську методу, але згубили суть Скав-

ті́нгу: ідеалізм, принцип справедливості, світового братерства, допомоги іншим, вірності Богові й Батьківщині — одним словом, ідеї, які привабили нас до Скавті́нгу на початку століття? Може, це все якось пропало, а ми в їхніх очах виглядаємо, як анахронізм, як пережиток з XIX століття? І, може, саме тому вони нас не хочуть?

Але ж WOSM нам цього не сказав ясно й відкрито. Вони лише "дипломатично" видумують завжди якісь нові вимоги, щоб забарикадувати нам дорогу до "Світового братерства", і то не лише нам, українцям, але й багатьом іншим скавтським організаціям колишніх поневолених народів, які десятками років притримувались ідеалів Скавті́нгу Байден-Павела, а тепер, коли вже звільнилися, чомусь дорога їм замкнена до "універсального світового скавтського братерства". Чому?

Якщо це справді так, якщо в світовому Скавті́нгу замість оригінальних вартостей — справедливості, братерства, дружби, толерації, вироблення характеру, патріотизму, побожності і любови тепер запанували бюрократія, параграфізм, легалізм, політика, "політична коректність", фінансові міркування тощо, то постає питання: чи ми, Український Пласт, справді хочемо вступити до такої організації? Чи ми так цінуємо приналежність до ідеї цієї світової спілки, що готові віддати наші принципи, ідеологію, мову й замінити їх на ті якісь нові, модерні, зовсім чужі нам вартості?

Може, в цій нашій аналізі ми помиляємося. Може, воно так і є. Може, це не є якісь засадничі ідейні розходження між Пластом і WOSM-ом, що заступають нам дорогу до Світового Скавтського Братерства, а лиш бюрократичні, дрібничкові непорозуміння, створені не проводом Скавті́нгу, а працівниками, які самі не є і ніколи не були скавтами, а читаючи параграфи, не розуміють справжньої суті скавтської ідеї?

Якщо це так, то ми ще далі й далі радо хотіли б належати до світової організації скавтів. Але під цю пору ми є розчаровані, зневірені, вражені — не ідеями Скавті́нгу, а його адміністрацією. Чи нема способу перетяти гордіїв вузол безконечних непорозумінь і дійти до суті справи?

пл. сен. Орест Гаврилук, ЧМ До редакції "Пластового Шляху" у Лаврентіївці

Дорогий друже Редакторе!

Широ дякую за зроблену мені можливість зацікавитися зі змістом листа Світової Організації Скавтського Руху (СОСР) від 22. XII./1998. Дозвольте прокоментувати деякі зауваження, зроблені у тому листі.

Я некомпетентний щодо внутрішніх справ Скавтіну в Польщі, але деякі порівняння можна зробити на підставі того, що сказано в наведеному вище листі СОСР.

Говориться, що ЗГП є не лише найбільшою скавтською організацією в Східній і Центральній Європі, але й однією з найкраще діючих і найбільш динамічною організацією. Але чи береться до уваги, що Пласт є найбільшою скавтською організацією в Україні та найкраще діючою і найбільше динамічною?

Згідно з Конституцією СОСР, вимоги приналежності до Світового Скавтіну такий (мій переклад з англійської):

Членство у Світовій Організації є відкрите всім Національним Скавтським Організаціям, які сповнили вимоги для членства. Право надавати членство лежить у компетенції Світової Конференції.

Тільки одна Національна Скавтська Організація з якої-небудь одної країни може бути визнана для членства у Світовій Організації. Національна Скавтська Організація може складатися з більше ніж одного Скавтського Товариства і входити в Федерацію, базовану на спільних скавтських цілях. Кожна Федерація має обов'язок запевнити, що всі її складові Товариства відповідають вимогам цієї Конституції.

Членство Національної Скавтської Організації у Світовій Організації вимагає:

а) устійнення її правового існування й доказу всенациональної дії;

б) прийняття й послідовного дотримування цілі, принципів і методи, як вони устійнені в Розділі I цієї Конституції;

в) членство має бути відкрите для всіх, хто годиться пристосуватися до цілі, принципів і методи Руху;

г) вдержання Організації як незалежного аполітичного добровільного руху, базованого на чесності й успішності;

г) реєстрація у Світовому Бюро;

д) постійна сплата реєстраційних оплат;

е) повідомлення Світового Бюро про будь-які намірені зміни в Національній Скавтській Конституції, що стосуються справ, вимічених в розділах I, II, III цієї Конституції, поки вони будуть остаточно ратифіковані;

є) подання річного звіту Світовому Бюро.

Пласт відповідає всім цитованим вимогам Конституції СОСР і йому належить прийняття. Зверніть увагу, що в наведених вимогах нічого не сказано про те, що Федерації можуть бути тільки на релігійній основі, що потрібно мати мінімум 1000 членів і т. д. Це вже є додаткові вимоги, накладені Світовим Скавтським Бюром. Конституція того не вимагає і, до речі, є члени СОСР, які є Федераціями, не конче на релігійній основі.

Коли ми вперше відвідали ССБ у Женеві у 1993 році, нам показали таблицю вимог прийняття і спитали, скільки з них Пласт може задовольнити. На той час Пласт уже відповідав усім вимогам, крім однієї (поширення по всій Україні), а інша була сповнена частково. Від того часу Пласт уже давно виконав усі вимоги прийняття. Але кожного разу, коли пропонувані нам вимоги стають сповнені, висуватися ще і ще нові вимоги, щоб прийняття Пласту відкласти. Чи причина тут політична?

ССБ каже: "Щодо членів ЗГР, то вони дали можуть вступити до ЗГП під умовою, що погодяться, що буде тільки одна Національна Скавтська Організація в Польщі, а не Федерація". Але ССБ не хоче сказати, що всі інші т. зв. Скавтські групи в Україні можуть вступити до Пласту на тих самих умовах. Чи не подвійний стандарт?

"Деякі громадяни України... не ідентифікують себе з Пластом... вони бажають вступити у всеукраїнську Національну Скавтську Організацію крізь інші структури, а не Пласт; вони вважають, що Пласт... не може претендувати на монополію на скавтінг в Україні". А в Польщі ЗГР не ідентифікував себе із ЗГП і бажав вступити у всепольську Національну Скавтську Організацію через іншу структуру (ЗГР), а не ЗГП; вони вважали, що ЗГП не може претендувати на монополію на скавтінг у Польщі. То в Польщі можна було зігнорувати ЗГР, а в Україні треба конче знайти місце для кожної, навіть існуючої тільки на папері, групи? Знову: чи не подвійний стандарт?

Якщо навіть погодитися, що Федерація мо-

же бути тільки на релігійній базі, то постає цікаве питання: чи може бути Федерація, що складається з одного релігійного товариства і з другого, яке є неконфесійне й відкрите для всіх?

Я вповні погоджуюся, що тільки українці можуть розв'язати свої проблеми. Тоді чому насилається в Україну чужих людей, які заважають нам самим налагодити свої внутрішні справи? Чому, як тільки Пласт відродився, ті люди стали наввипередки організувати різні т. зв. скавтські групи в Україні, щоб тільки робити Пластові конкуренцію і ускладнювати його ситуацію? Ще Дрот писав, що Пласт є сіл-

лю в оці нашим ворогам... А подивімся, що сталося з тими різними угрупованнями: більшість із них або перестала існувати (членство деяких частково влилося в Пласт), або не можуть довести, що мають якусь реальну кількість зареєстрованих членів, або зрадили принципів Скавтіngu (не провадять виховної праці, не стосують скавтську методу чи ведуть бізнеси і т. п.). А хто рекомендував різних кримінальних типів, які стали членами Скавтіngu? І ССБ ще говорить про інші структури?

Щиро вітаю:
СКОБ!

ст. пл. Андрій Гарматій

“Скаути України”. Хто вони?

Нещодавно осередки Пласту в Україні мали змогу отримати статут організації “Скаути України” з закликом приєднатись до процесу творення скавтської організації нового типу. В інформаційному повідомленні також зазначалося, що це питання погоджене з найбільшими скавтськими організаціями України. Зацікавлення викликав той факт, що “Скаути України” подавалася як остаточний засіб поєднати розрізнений і тому слабкий скавтський рух в Україні.

З цього приводу, гадаю, слід дати певні пояснення. Зокрема, доцільно пояснити позицію КПС України, щоб ціле членство Пласту мало змогу її знати, обговорювати, дискутувати. І я особисто був би дуже вдячний за надіслані вами відгуки.

Як ви знаєте, справа інтеграції скавтського руху в Україні триває вже довгий час. І Пласт є, так би мовити, “старожилом” у цьому процесі. Витрачаючи багато зусиль на відстоювання своєї позиції перед WOSM і перед іншими скавтськими організаціями, Пласт разом з тим мав достатній запас внутрішньої енергії, щоб динамічно розвиватися, налагоджувати зв'язки з різними громадськими інституціями, державними установами. І за 10 років своєї діяльності він зміг перетворитися на справді всеукраїнську організацію, сповнену динаміки, самокритичності, з критичною масою досвідчених кадрів (виховних і адміністративних) для інтенсивного ведення справ. {Абсолютно не хочу сказати, що Пласт не має проблем. Переконаний, що ви теж їх відчуваєте. Але, по-пер-

ше, це є життя, по-друге, ми далі вчимося). Сміливо можу зазначити, що жодна інша з всеукраїнських скавтських організацій такого резерву створити не змогла.

Але в даній ситуації довкола Пласту розгортається масивна кампанія “інтеграції”. Остання модель, запропонована WOSM і оформлена в організації “Скаути України” передбачає унітарну організацію, засновану на засадах “чистого” світового Скавтіngu, позбавлену глибокої національної традиції, яка так органічно вкорінена у пластовому дусі і в пластовій програмі. Членство в “Скаутах України” — індивідуальне і лише дорослих осіб. Таким чином, статут нової організації хоче гарантувати збереження особливостей організацій, які приєднуються до “Скаутів”.

КПС України спільно з Асоціацією Скаутів України підписала заяву стосовно справи “нових” скаутів. Ми привітали ініціативу людей, готових працювати для добра української молоді. Але чітко висловили свою позицію у цьому питанні: позицію неприєднання, позицію зваженості і найважливіше — заперечення форсованого підходу до питання об'єднання, потребу глибокого обговорення і дискусії.

Я особисто переконаний, що питання створення організації набагато трудніше, ніж може видаватися. Так, організацію можна створити юридично. Але як наповнити її внутрішнім змістом, глибокою філософією, як її розбудувати? І

це, на мій погляд, повинно стати стрижневим питанням процесу інтеграції: не лише "що?", але і "як?". Оглядаючи ідею "Скаутів України", мені спадає на думку, що оргкомітет покладає завеликі надії на сили збоку, як також сподівається, що Пласт, втягнений у процес, візьме на себе основний тягар організаційної побудови в широкому сенсі цього

слова. Чи нам потрібне таке "щастя"? Відповідати усім нам.

Мене турбує також одне питання: чи усі ці заходи (надсилання листів зі статутом, дивні обставини підготовки делегації на Зустріч у Чилі, інше) не стануть часом причиною появи "тріщин" у Пласті? Вірю, що всі ці махінації і напади лише більше нас згуртують і мобілізують до дії.

пл. сен. Богдан Гасюк

"СЕПАРАТНІ" ПЕРЕГОВОРИ

Будь-хто з пластунів, почувши про "сепаратні переговори" Пласту з іншими скавтськими організаціями України, які проводять за їхніми спинами, повинен насторожитись, адже, можливо, плететься закат. Отож насторожився і я, доки не взяв, що основним "сепаратором" є саме я. Тому поспішаю поінформувати пластовий загаль, що нічого незаконного поки що не відбувається, а йде нормальна рутинна робота в скавтському полі України, і якщо у когось виникають підозри, то підставою для цього є недостатня поінформованість пластунів про теперішній стан справ в цьому питанні. Основною причиною недостатньої поінформованості, на мою думку, є те, що дуже часто в останній час змінюється ситуація навколо створення єдиної скавтської організації України.

Основною подією, яка примусила Пласт до більш активних дій, стало проведення в жовтні 1998 року у Харкові круглого столу скавтських лідерів України, на якому було задекларовано створення організації "Скаути України" та обрано її Оргкомітет. Представники Пласту та ряду інших організацій не взяли участі в цій зустрічі через ненормальний порядок її організації. Попередньо узгоджений термін зустрічі було перенесено, при чому Пласт був повідомлений про це за 5 днів до її початку. В таких умовах нор-

мально опрацювати необхідні документи та просто звільнитись з роботи на час наради було неможливо.

Головним організатором наради в Харкові був представник організації "Січ" Борис Скребцов, який діяв від імені Координаційної Ради скаутських організацій України, органу, створеного влітку 1998 року, членом якої є також і Пласт. Враховуючи те, що Голова Координаційної Ради жодного разу не координував своїх дій з членами, Голова КПС письмово висловив недовіру Борису Скребцову як Голові Координаційної Ради і до цього протесту долучилась Асоціація Скаутів України. Після зачитання цього листа на Координаційній Раді в листопаді 1998 року Скребцов зняв з себе повноваження Голови. На цій же Раді було створено Статутну комісію з завданням зібрати всі Статути, надіслані до неї, та виробити Статут єдиної скавтської організації України. Головою комісії було обрано мене, а заступником представника організації "Січ" В. Довбищенка, і першим Статутом, що отримала комісія, став Статут, створений в Харкові. Цей Статут мали можливість читати представники багатьох пластових осередків, він був масово розісланий Борисом Скребцовим по Україні, в тому числі і за пластовими адресами.

Пласт, незважаючи на не зовсім етичне ставлення до нього, повертається до активної співпраці з іншими скавтськими організаціями.

Остання нарада для створення єди-

ної скавтської організації України відбулась 13-14 лютого в Гурзуфі і теж не обійшлась без несподіванок. Крім представників Харківських, Кримських скавтів та представників організації "Січ", які нам вже добре відомі, в Криму нас ошчасливили своєю присутністю представники Спілки піонерських організацій Києва (СПОК). Виявляється, вони теж вирішили перейти на скавтські рейки, змінити свій Статут та долучитись до створення єдиної скавтської організації України. Їхня присутність стала повною несподіванкою для всіх, крім Бориса Скребцова та Олександра Бондаря, та викликала абсолютно зрозумілі протести представників Харкова, Криму, Пласту і частково "Січі". Виникають запитання:

1. Чи достатньо внести віру в Бога в Статут, і вона з'явиться у її членів?

2. Чому СПОК долучається до процесу саме в період форсування створення єдиної скавтської організації України?

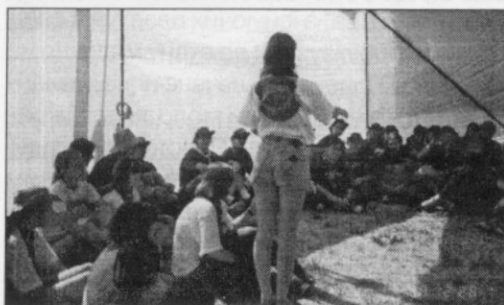
3. Чому СПОК приховує своє членство в Спілці Піонерських Організацій України?

4. Чому закриваються очі на приховану "одержавленість" СПОК, адже більшість її лідерів працюють в структурах державної соціальної служби для молоді?

5. Чому на все це закриваються очі і зникає так добре відома Пласту можливість стосовно відповідності скавтським нормам?

6. Чому не запрошують на нараду представників організації "Скіф"?

Отже, як видно з цієї коротенької інформації, процеси, що відбуваються в скавтському світі України, залишаються непрогнозованими, складними. Перед Пластом постійно виникають нові перешкоди, які необхідно долати, рухаючись вперед. Враховуючи це, рішенням КПС питання про створення єдиної скавтської організації України буде винесено на наступний З'їзд. Дуже важливо, щоб пластовий загаль був максимально поінформований про все, що стосується цього питання.

пл. сен. Теодосій Самотулка

БЕЗДОРІЖЖЯ ПЛАСТОВОГО ПРОВОДУ

З архіву "Пластового Шляху"

Підсумки — заключні думки

У циклі статей були проведені аналізи фактів та дії керівних членів пластових проводів, роздуми та пропозиції стосовно поправки діяння занепалялого Пласту в майбутньому. До речі буде згадати, що в поодиноких статтях були деякі повторення з уваги на нерегулярну появу випусків журналу, що ускладнювало розуміння змісту статей.

Назва — мета Пласту

Виходимо із заложення, що Пласт був заснований в Україні для потреб України, а не поселення, з метою виростити "новий люд", майбутнє громадянство. Пласт розвинувся з одної вікової групи юнацької ("улад молоді") на цілий віковий діяпозон членства, став елітарною організацією під назвою "Український Пластовий Улад" (УПУ). На еміграції назву змінено на "Пласт — організація української молоді", а в визначенні додано ще "для патріотичного самовиховання". Таким чином віком зумовлене членство звузилося до УПЮ і УСП, уважаючи новацтво за причетних до Пласту дітей, що мали 4-5 років готуватися до юнацтва, а існуючих пластунів сеніорів здемобілізували до стану мало що не приятелів Пласту. Визначене нове завдання Пласту — зберегти молодь для українства — означало, що Пласт став загальною організацією із великим ідеологічним ускладненням. Пластові керівники, приклеєні до романтики юних літ, не взяли до уваги факт, що для самозбереження мо-

лодь треба тісно пов'язати із пластовою родиною, де є діти й батьки, а не обмежуватися до виховання лише юнацтва у його бурхливому розвитковому періоді, залишаючи ще психічно невірнізоване юнацтво без підтримки з його проблемами, включно з питанням двох батьківщин. Зроблено це на зразок скавтський, хоч ситуації в Англії і бездержавній Україні були різні.

Що робити? Пропозиція повернутися в Україні до назви Український Пластовий Улад або Українська Скавтська Організація Пласт та виправити визначення, подаючи так чи інакше формування нового люду чи майбутнього громадянства засобами самовиховання. Не можна засіб уважати за мету, бо це не має сенсу.

Пластова ідеологія

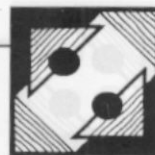
В основі пластової ідеології лежать два суттєві положення, а це: Три Головні Обов'язки пластуна і Пластовий Закон, який

мав би утворювати риси характеру пластуна, що унаслідок виявлялись би в його поведінці, в його пластовій поставі, а всі інші елементи є похідні із згаданих двох положень. Варто задуматися, чи в Третньому Обов'язку є потрібне "слухатись пластового проводу", коли це є правилом у Пластовому Законі.

Пластовий Закон є недостатньо опрацьований, а зокрема деякі пояснення його правил не мають згадки про родину, ні про

На 12 зборах КУЛТО

Церкву, які є суттєвими елементами в процесах формування характеру. Перенаголошення справи слухняності пластовій старшині, пояснення якої є формалістичне, авторитарне, не відповідає вимогам сьогодення, а зокрема тепер, у ситуації незалежної демократичної держави. Чи в поясненнях є згадка про слухняність Пластовому Закону? У статті про ідеологію була подана аналіза правил II, IX, X, XII, яка вказує на потребу поновити Закон, скоротити його, заступаючи схожі між собою риси новими, як відповідальність і обов'язковість. Чи провід перевіряв, як здійснюється Пластовий Закон у житті пластунів? Нам потрібно не наївних, добродушних, нездібних постати за правду пластунів, а твердий, творчий, свідомий своїх цілей із сенсом дійсності новий люд, який вміє відстояти нашу незалежність та не менше твердого характеру пластунку, яка, як мати, зуміла б передати своїм дітям нашу культуру, виховати їх на морально чистих громадян, здібних захищати родину і свій народ.

У процесі перевірки Пластового Закону слід звернути увагу на те, щоб визбуватися наших національних нег'ативних рис і уробляти характери вихованків на моральних цінностях, які тепер є в занепаді. Тому нам слід поновити Пластовий Закон відповідно до потреб сьогодення і майбутнього, по змозі скоротити до 10 правил (гл. Принципи у статті

З архіву "Пластового Шляху"

про пластову ідеологію), що дискутувалося на Пластовому Конгресі Другому, а в першу чергу опрацювати нові, сучасні пояснення, які були б зрозумілі вихованкам. Крім того варто застановитися над думкою, щоб мати три вікові версії Пластового Закону для новачка, юнацтва та повнолітніх пластунів, а до того всього виховникам потрібно знати виразно опрацьований пластовий ідеал і розуміти, що таке пластова постава.

Сучасна структура Пласту

Коли виходимо із заложення, що Пласт був створений в Україні для потреб незалежної України, а не для поселення, то це заложення має бути дій-

сне і тепер, по проголошенні самостійності. Логічно мають існувати дві організації, а це: центральна пластова організація в Україні, а на поселеннях імітація Пласту в системі КУПО. Пласт в Україні має діяти самостійно і в ніякому випадку не може бути в системі КУПО. Друга проблема — ідеологічна. Вірність Богові й Україні насправді може бути здійснювана лише в Україні. Пластові організації на поселеннях мусять бути вірні також країні поселення. Це й є причина регіональності пластових організацій, які як такі не можуть командувати Пластом в Україні, бо це не має сенсу. По десятках років дискусій ми повернулися структурно до стану 1930 року, коли були чотири улади, які зараз ще не інтегровані, у стані уладової фрагментації.

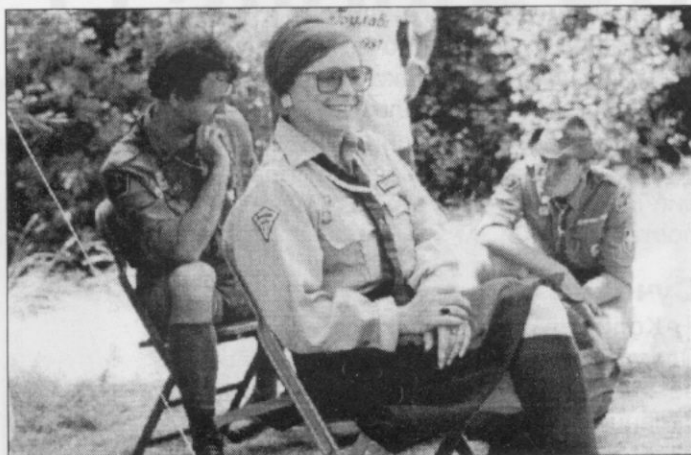
Великим недомаганням є відсутність Пластового Суду, щоб можна було добитися пластової справедливості. Цю функцію не можуть виконувати члени

З архіву "Пластового Шляху"

ДИСКУСІЯ

ГПР чи КПР, бо "крук крукові ока не видзьобає". Згадані структури виконали б роботу, якщо б зайнялися справжньою перевіркою і оцінкою резуль-

▲ татів пластового виховання. Думки Л. Болмана, подані в статті "Устрій сучасного Пласту", варті задуми, а зокрема така: "Проблеми й ускладнення в праці виникають із структурних недоліків, які можуть бути виправлені через перетворення".

Що ж нам діяти? Такі перетворення має запропонувати Пластовий Конгрес по проаналізуванні сучасного стану Пласту, ідентифікуванні його проблем, а по нарадах запропонувати їх розв'язання. Конгрес має довести керівникам Пласту, що існують дві пластові організації: одна в Україні, а друга діаспорна, із програмою збереження молоді для українства. Скавтська організація Пласт

З архіву "Пластового Шляху"

пл. сен. Людмила Дармограй
під час відвідин "ЛШ" у 1998 році

22

в Україні діє самостійно, а діаспорна в системі КУПО. Фінансова допомога із діаспори не повинна мати домінуючого впливу на розвиток Пласту в Україні, а надаватися для здійснення її потреб.

Пластові проводи

Емоційно приклеєні до юнацьких і старшопластунських часів керівники, будучи на еміграції в Німеччині, зійшли з пластового шляху на бездоріжжя, коли замінили мету з вирощування нового люду на "збереження нашої молоді для українства". Вони змінили характер Пласту, перетворюючи елітарну організацію на загальну, без візії, без задовільного знання поселенчих проблем і можливостей діяння. По переїзді на місця поселення пластуни спонтанно творили пластові клітини і вели так, як уміли, а проводи десятками років дискутували про роль пластунів сеніорів у Пласті, про статус новаків, про дві батьківщини і т. п. Не міняли нічого, навіть коли число повнолітніх пластунів перевищило число неповнолітніх. Світ поступав, а ми діяли без змін, без достатнього знання педагогічної психології, без студій поселенчих

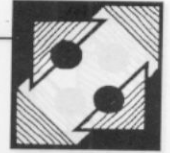

проблем, таких як асиміляція і т. ін. Невідомий мені зараз автор написав: консерватизм пластовий творив філософію замкнутості, окремішності пластового товариства. А це довело до відчуженості й інтелектуального відставання. "Пластуни не завжди розуміли свою відсталість, майже не турбувалися питаннями підвищення власної досконалості, не усвідомлювали, що може впливати на загальний інтелектуальний рівень усього народу". Помічення правильні. З відсталістю прийшли зубожіння мислення і виховання, застій, аматорство "професійних пластунів", бюрократія, нетерпіння критики, яку приймали як образу, перевага формального над суттю виховного діла. Не дивно, що забракли людські ресурси.

Що ж нам діяти? Діаспорний Пласт — імітація Пласту, загальна організація, щоб не залишитися на нижчому рівні функціо-

З архіву "Пластового Шляху"

З архіву "Пластового Шляху"

нування, мусить обрати компетентний провід із середовища істеблішменту, що розумів би справжній стан Пласту і вивів би пластову організацію із бездоріжжя шляхом трансформування мислення, діяння та устерової перебудови в аспекті чергового тисячоліття. Керівники діясного Пласту відмовляться від командування Пластом в Україні, який відновить традиції і здійснюватиме ідеї Основоположника стосовно вирощування нового суспільства, що зуміє побудувати могутню українську державу.

Виховна програма — виховники

Проблема виховання у сучасну пору є дуже складна, вимагає задуми, студії і розумного розв'язування актуальних проблем. Пластова програма є відстала із схильністю до формального стилю виховання, скерована в юнацтві радше на технічні вміння. Вони лише частинно можуть допомогти в ситуаціях самозбереження. Важливішими елементами у формуванні характерів є моральне виховання та набуття вмінь державотворення. Такі скерування повинен дати Пластовий Закон. Чи наші виховники є приготовані до цієї роботи?

Педагогічні вміння і знання виховники набувають не лише під час коротких вишколів, а головню шляхом самовиховання, а воно є довічне і стосується всіх пластунів від новацтва по сеніорат. Насправді воно є обмежене до юнацтва і то в дуже вузькому розумінні. А самовиховання може допомогти нам поновити себе, утрачуючи старі набуті навички, змінити стиль буття особистого, суспільного і політичного новими способами діяння. Уже з дитячого віку слід навчати новачат, що добре, а що зле шляхом новацьких розмов, "новацької майстерні" із старшими новачатами, додержування правил у грі, відбування таборів і т. п. "Банкова" метода в юнацтві не буде мати тривалого ре-

зультату. Доречна є думка В. Сухомлинського, що виховання, яке спонукає до самовиховання — це і є справжнє виховання.

Пластовий провід повинен взяти до уваги, що в Пласті теж існують пластуники, виховання яких відбувається в основному за програмою пластунів. Чи пластуники — майбутні матері, що мають виховувати нове покоління, що є носіями нашої культури й національної свідомости та динамічною силою в процесах родинних, суспільних і патріотичних перетворень, не повинні мати відповідної виховної програми?

Для здійснення поновленої програми потрібні задовільно вишколені візійні лідери та виховники на місцях. Вони, що створюють ситуації для уроблювання характерів, мусять виявляти високоетичні стандарти і моральну поведінку, підвищувати свої педагогічні знання і вміння, набувати комунікаційні й інформаційні вміння, але й не забувати про колективну мудрість, що зберігається в нашій культурі. Наше виховання має бути свідомим, і тому виховникам треба знати, що даними способами і засобами хочуть досягти у формуванні характерів вихованків і приготувати до самозбереження в черговому тисячолітті. У цьому допоміжним буде знання і розуміння теоретично-виховного підґрунтя. До речі буде підкреслити, що багато уваги слід приділяти новацьким виховникам, які здійснюють важливе трансформаційне завдання зараз найважливішого уладу в Пласті.

У виховній і самовиховній праці мусить бути мета і план, без чого навіть компетентний виховник не виконає успішно свого завдання, а організація без плану на довшу й коротшу мету не розвиватиметься задовільно, не здій-

ДИСКУСІЯ

снюватиме свою мету. У реалізації трансформаційного плану слід мати на увазі: програму самозбереження, проблему конфліктних вартостей, питання національного і державотворчого вихо-

▲ З архіву "Пластового Шляху"

вання, вишкіл візійних лідерів і виховників, програму для повнолітніх пластунів і програму для виховання пластунок.

Заключні думки

Нові часи вимагають зміни в мисленні, діянні, зокрема у вихованні дітей, які назрівають раніше, як це було в минулому. Життя — процес безконечного розгортання, а воно зумовлює зміни, з якими треба собі дати раду. "Ніщо в світі, — ні багатство, ні слава, ні таланти, — не заступлять одного, того, що є законом понад усі закони: будь приготований!" (Редіард Кіплінг) — до самоз-

▼ На 13 Зборах КУПО

24

береження в майбутньому. Отож, коли ми з тих чи інших причин відстали в нашому вихованні, нам треба усвідомити собі цю відсталість, направити її, йдучи шляхом трансформації: ідеологічної, ус-

трової, виховно-програмової, господарсько-фінансової, вишкільної відповідно до сучасного виховного діяння. Важлива передумова трансформації Пласту признати собі, що існують дві пластові організації, а це справжня в Україні і імітація Пласту на поселеннях. Хай ця остання продовжує своє існування в системі КУПО в намаганні вийти вище регіонального мислення, хоч і ідеологічно роздвоєного, і діяння без зазіхань командувати справжнім Пластом в Україні, бо це не має ні логіки, ні сенсу. Діти в Україні не можуть вирости під впливом ідеологічного роздвоєння провінційної діаспори. Треба зауважити факт, що Україна має свої потреби, інші за поселенчі. Зараз Пласт в Україні є загальною організацією. З хвилиною поправи економічної ситуації має перейти із типу загальної до елітарної організації для швидшого здійснення мети — створення нового громадянства. У цьому процесі слід наголосити потребу самовиховання, са-

▼ На 13 Зборах КУПО

мозбереження та екологічного думання.

Рекомендації стосовно проведення трансформації Пласту такі:

1. Об'єктивне вивчення дійсного стану Пласту в Україні та діаспорі.
2. Поновлення ідейних залогень Пласту (визначення, Пластовий Закон і т. ін.).
3. Реальна перебудова структури Пласту згідно з його дійсним станом.
4. Запланування виховної програми згідно з трансформаційним процесом Пласту.
5. Використовування сучасних методів виховної праці.
6. Вишкіл візійних лідерів та компетентних виховників.

Якщо пластові проводи не підуть на шлях трансформації, то Пласт на поселеннях занепадатиме все більше й більше і ускладнить розвиток Пласту в Україні.

пл. сен. Василь Белей, "Могікан"

МИСТЕЦТВО ПРОВІДНИЦТВА

Пластун, що хоче виробитися на добро-го провідника, мусить бути також добрим педагогом. Було б трохи мало знати лише програму усіх трьох пластових проб і напихати тим матеріалом дітей. То мало б такий самий успіх, як коли б ми хотіли замість у

▲
День Юрія у
Львові, 1999

казані варити зупу в торбині або носити воду решетом, а через відро пересівати муку. Так само й з дітьми та їх вихованням.

Першим кроком на шляху до успіху при вихованні хлопця є пізнати його всебічно загально, а потім і у всіх подробицях.

Загальна думка тепер схиляється до того, що першим і найнеобхіднішим знанням доброго вчителя є докладне пізнання

вроджених властивостей хлопця. Хлопець або дівчина не є зменшеним виданням чоловіка або жінки, не є білим непописаним папером, що на ньому мав би учитель почати писати свої зауваги, але кожна дитина має свої особливі й особисті властивості, яких треба торкатися з великим тактом, помагати їм, підтримувати їх, направляти, а часом і спинити.

Добре, якщо потрапите вдуматись до своїх спогадів так далеко, як лиш можна вжитись до думок своєї молодости, щоб ви могли ліпше зрозуміти тугу хлопця і порозуміти його почуванням. Це зовсім так, що взагалі немає такої істоти, що її можна було б назвати "цілковито моральний хлопець": кожний має свої плюси і мінуси і жодного не можна назвати пересічним.

Властивості, про які треба пам'ятати при осуджуванні хлопця:

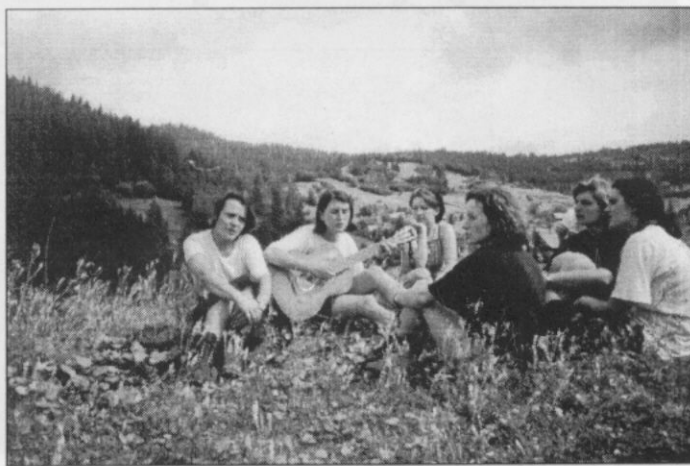
Веселість. Кожний хлопець від природи повний веселости. Хоч би й була вона часом трохи вульгарна, хлопець завжди зрозуміє жарт і потрапить на кожній річці підхопити її смішну сторону. Це робить працю з хлопцем радісною, якщо потрапимо до цього пристосуватися.

▲
Учасники 28 вишколу виховників юнацтва у Львові

КУТОК ВИХОВНИКА

Відвага. Хлопець, що має досить тверде життя, має найбільше відваги і з користю нею послуговується. Не є від природи такий, що на все нарікає, хоч часто таким стає в товаристві песимістів або коли стратить віру в себе.

Віра в себе. Хлопець звичайно дуже собі довіряє і покладається на власні сили, особливо коли походить із бідніших кіл громадянства, тому що не має звичайно іншої опіки, крім батьківської. Через те не любить, коли з ним поводяться трохи по-дитячому або коли наказується йому зробити те чи інше і як. Радше пробує сам і навіть добре, коли помилиться, бо особистий досвід для нього ліпший, ніж усі поучування. В тім розвивається його характер.

Бистрість. Хлопець з міста звичайно кожний бистрий, про це може посвідчи-

вою машиною, або боєм між двома сусідами. Теніс для нього заслабий, спорт — потребує копанії, при роботі витримує найдовше місяць або два, а відтак мусить настати зміна.

Пристапність. Хлопець, особливо бідний, що звичайно вдома не має постійної опіки, дуже легко піддається веденню того, хто покаже своє зацікавлення ним, і часто слідує за тим, кого вважає за героя. Тим є для нього пластовий провідник.

Відданість. То є властивість, що нас може наповнити безмежною надією. Це треба добре зрозуміти. Хоч хлопець, як здається, є дуже егоїстичний, все-таки є дуже відданий і радо допоможе іншим. Це властивість загальна, якою може похвалитися і бідака вуличник, якщо потрапимо його зацікавити.

Лінивство чи почуття меншовартості. Дуже часто трапляється чути від провідника, як лінивство деяких хлопців перешкоджає їм і здержує працю у відділах. Однак рідко котрий провідник зрозуміє, що він сам в багатьох випадках найбільше завинив цей нездоровий вияв. Один пластовий провідник звернув увагу на те, що дуже часто хлопці, яких шкільні органи ніяк не можуть похвалити, в Пласті є найліпшими, найвідданішими і найвідповідальнішими працівниками. Пояснення просте: пластовий осередок виліковує кривду, яку на них роблять шкільні педагоги, що заморожені також чим іншим, лише малою мірою мають час і охоту цікавитися проблемою дитячої душі. Часом через незначний проступок суворо карає школа учня, чим дає можливість вирости в його душі й уяві нещасному і шкідливому почуттю меншовартості, що ніколи не може бути заохотою до пильної праці.

Пояснити це почуття так: природним стремлінням людини є панування, бо людині завжди треба боротися за своє існування і постійно старатись випереджувати

Учасники 28 вишколу виховників юнацтва у Львові

ти кожний, хто мав до діла, наприклад, з вихованням рекрутів. Бистро спостерігає, порозуміває і робить посудок.

Туга за зворушеннями. Міський хлопець звичайно більше тужить за зворушеннями, ніж його сільський брат. Бо місто з в'язницею, або розігрітою паро-

інших. Отже цілком природно, що дитина старається яким-будь способом свою особистість примінити.

Але в житті дуже часто зустрічається з перешкодами, що їй завжди дають відчуття її меншовартість. Те почуття часто міцніше і абnormally розвивається завдяки хибам, що їх допускається виховник.

Рівночасно з почуттям меншовартости розвивається в думці і повазі дитини якийсь помічний механізм. Той часом перемаже почуття меншовартости, наприклад, натхненним героїзмом і зусиллям в певнім напрямі. Але часом помічний механізм закрийє те, що дитина дуже добре знає про свою меншовартість, і проявляється в характері дитини як задоволення забаганок, симулювання, мстивість і інші негарні властивости.

Щоб боротися з небажаними наслідками почуття меншовартости, поступ виховання змушує цілковито змінити виховну систему. Теперішня ще не вияснила, як має приводити до згоди тугу одиниці з потребами колективного життя.

Учасники 28 вишколу виховників юнацтва у Львові

Отже, треба, щоб і пластові провідники звернули трохи уваги на цю справу. Те, що звичайно вважають за лінивість, часто є лише вислідом боязні і думки про меншовартість. Хлопець, що своїм душевним чи

тілесним складом не вистарчає на визначене провідником завдання і що йому інші дозріліші або зручніші товариші ставляться за взір, мусить стратити охоту і відвагу до роботи, бо зачинає вірити у безцільність кожного свого зусилля. Ставленням за взір зробимо далеко біль-

ше зла, ніж добра. Дитина, коли вважає, що є оточена самими "взорами", зрозуміло, тратить відвагу навіть спробувати виконати наказ або завдання. Зі звичайного погляду таку дитину вважають лінивою, лишають осторонь і вважають небезпечним елементом. Розумний провідник не дасться звестись зверхнім враженням і тому власне виявить пластову

Учасники 28 вишколу виховників юнацтва у Львові

братерськість, що подасть руку помічну слабшому і дасть йому таку працю, до якої хлопець при своїй тілесній конструкції або душевним устрою здібний і яка йому верне і збільшить віру в себе і в доцільність його праці. Тоді не буде в пластових відділах ліневих членів, а навпаки будуть в них лише рівнорядні працівники, в житті відділу однаково потрібні.

пл. сен. Петро Саварин

“І в дорогу далеку...”

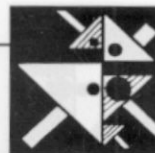
(Золотий ювілей Пласту в Едмонтоні)

Прийшов і от-от відійде Золотий ювілей Едмонтонської станиці Пласту. Святкування відбулися гідно, бо під патронатом Начального Пластуна і з участю представників багатьох українських організацій Едмонтону, представників чи станичних п'ятьох пластових станиць. Ювілейну виставку, підготувати яку взяло Наді Цинцар з її помічницями Орисею Родинюк і Марійкою Татчин цілий рік, можна вже було оглядати на Товариській зустрічі 23 жовтня в Пластовому Домі ввечері, коли членство станиці зустрічалося з колишніми членами, які приїхали на цей ювілей з-поза Едмонтону і дивилися на кілька фільмів з різних свят та таборів чи співали пластових пісень біля ватри на подвір'ю перед Пластовим Домом. На Товариському Вечері можна вже було набути пластову одноднівку “50-ліття Пласту в Едмонтоні”, координаторкою якої була пл. сен. Віра Кунда.

“Тиждень Пласту” почався Службою Божою в церкві св. Андрія, яку відправив о. парох Віктор Лакуста, а опісля побажав станиці дальшого росту і успіхів у праці над вихованням молоді. Після того в залі біля церкви відбулося офіційне відкриття “Тижня”: звіт станичному, пластовий гімн, новацька пісня, наказ, гімн закарпатських пластунів. Бунчужною була пл. вірлиця Маркіяна Ілюк, а наказ читав писар Андрій Нагачевський. Після Товариської зустрічі 24 жовтня ввечері в Шато Луї під патронатом Начального Пластуна відбувся Ювілейний баль. Квитки на нього були заздалегідь випродані, бо своєю присутністю і привітаннями вшанували Ювілей станиці ПР КУК — Б. Конвей, Едмонтонський Відділ КУК — С. Романюк і В. Марич, Ю.

Нагнибіда — БУКК, Ю. Йопик — УНО, М. Гошко — ОУК, В. Кіндзерська — ЛУК, П. Дацьків — ЛУК, О. Солтикевич — УМТА, О. Андрійович — СУМ, М. Блавацький — І УД УНА, М. Петришин — КУПіП, Р. Петришин — УЦЗіР, О. Енслен — хор “Дніпро”, П. Саварин — АТЗУК. Були також станичні пластуни сеніори станиць: Вінніпеґу — Софійка Качор, Гамільтону — Ірина Горнич, Оттави — Ліда Міґус, Сен Кетринс — Марійка Дяків і Калґарі — Михайло Ганч. З депутатів до Альбертської Легіслятури був п. Євген Звоздецький з дружиною, а з-поза Едмонтону Тарся Туркевич-Кузьма з Нью-Йорку, Ангеліна Решітник і Лариса Блавацька з Оттави, Ярко Салдан з приятелькою з Торонта, д-р Олег Мариняк із Сен Кетринс, Дарія Іванусів-Волстен із Слейв Лейк і яких 30 пластунів з Калґарі.

Господинею Балю була пл. сен. Марія Дитиняк, а виграші оголошувала голова балевого комітету пл. сен. Ксеня Бубель. Головним промовцем був, самозрозуміло, колишній станичний Едмонтонської станиці, а тепер Начальний Пластун пл. сен. кер. д-р Любомир Романків. Його представила сама ведуча програми. Ґратулюючи Станиці за 50 літ муравлиної праці, він згадав своє пластування в Едмонтоні, але найбільше уваги присвятив Пластові в Україні, де вже є 120 Станиць і біля 9000 пластуна, доказ, що мрії діяспорного Пласту — повернути Пласт Україні — на превелику радість всіх, сповняються. Начальний Пластун закінчив своє слово признанням станиці (яку він назвав “інакшою”) за дотеперішню працю і побажаннями успіхів на майбутнє. Після промови ведуча програми зачитала, від кого наспіли привіти: обох українських Владик Едмонтону, Архієпископа Івана і Єпископа Лаврентія, о. канцлера М. Ковальчика, КПС Канади

(В. Луціва) і КПС України (А. Гарматія), станиці зі Саскатуну, ЛУКЖК (М. Пастушенко), ЛУК (Н. Таланчук), Л. Маркевича (з України), д-ра Г. Мурського і Ж. Федущак зі США.

Вечір не пройшов без пісень: чотири юначки виконали ювілейну пісню “Ми — пластуни” на слова присутнього Яра Славутича, під музику Люби Білаш, теж присутньої; пл. розв. Харитя Білаш заспівала “новацьку пісню”, а під час застави присутні співали під проводом Люби Білаш, Маркіяна Лазурка і Е. Гроха пластових пісень. Та найбільше розвеселила всіх “комічна точка” пл. сен. Лесі Саведчук з Калгарі, присвячена “живим, мертвим і ненародженим” кухарям на пластових таборах і “третьій пластовій юнацькій пробі” “Скобин лет”, яку мало хто з сеніорів має, а яку вона всім уділила за підписом ЗПСГ (Загальної пластової сеніорської голоти). Щось фантастичного! На посвідці, яку дістало півсотні сеніорів, стояло однак зазначено: “Про право ношення відповідної відзначки не маємо зеленого поняття”. Вроджений талан! І мистецьке виконання!

Вечір, який розпочався молитвою С. Семотюка, закінчив молитвою о. канцлер М. Ковальчик, після чого під музику оркестри “Мігрена” до пізньої ночі пластуни танцювали. Треба згадати, що була при вході до залу частина пластової ювілейної виставки.

Закриття тижня почалося Службою Божою в церкві св. Юрія в неділю 25 жовтня, яку в наміренні Пласту відправив пл. сен. о. мітрат В. Тарнавський. Він же виголосив відповідну до нагоди науку. А далі пластуни переїхали до Пластового Дому. Після традиційних гімнів, звітів, піднесення прапора і наказу на подвір’ю біля дому станичний Р. Білаш сердечно привітав гостей, станичних інших станиць і Начального Пластуна, як також пл. сен. Олю Саварин, яка на XIX Конгресі КУК одержала Шевченківську медалю. Шевченківську медалю отримав також пл. сен. о. мітрат В. Тарнавський, а пл. сен. Софія Скрипник — Шевченківську грамоту. Далі присутні станичні вітали станицю з ювілеєм, а тоді ще раз промовив до пластунів Начальний Пластун. Як і на балю, він розказав про ріст Плас-

ту в Україні, резюмуючи словами: “Україні треба Пласту в діаспорі, а Пластові в діаспорі треба Пласту в Україні”. Після цього відбувся перехід трьох пластунів юнаків до старшопластунства, прийняття дітей до новацтва, признання новацьких проб і т. п., а там — гімн закарпатських пластунів, розхід, смачний обід, приготований Пластприятом і Ювілейна Виставка.

Та ще й яка виставка! Велике признання її організаторці пл. сен. Наді Цинцар. Щоб читачі бодай приблизно могли собі її уявити, дозволю собі над нею ширше зупинитися. В головній кімнаті були розміщені в основі пластові експонати: на стінах — чотири великі картони фотоколяжів з життя станиці, дві таблиці фотоколяжів з ЮМПЗ в Манітобі, стінка Начального Пластуна, альпіністична стінка, фотоколяжі з пластових занять в Пластовому Домі, на таборах, на водних таборах, списки тих, що відійшли, “із позовклих листків”, фотографії теперішніх станичних уладів, з чаю і виставки пластунів-митців, чудове табло всіх станичних, перше табло абітурієнтів Курсів Українознавства ім. Івана Франка і т. д.; посередині на столах — різні видання станиці, одноднівки, друки, пластові книги, книги різних діловодів, звіти, ілюстрації таборів, новацькі і юнацькі однострої, три томи хроніки, тобто дописів до преси про діяльність станиці, дві великі таблиці різних пластових і таборових відзначок (біля 200!), вітрина відзначень, які одержали члени станиці за свою громадську працю (Орден Канади, медаля Св. Володимира, 100-ліття поселення Українців в Канаді, Шевченківська, св. Юрій і Вічний Вогонь в золоті) і т. д., і т. п. У двох побічних кімнатах була запрезентована, так би сказати, особиста, тобто рукодільна і творча діяльність едмонтонського пластунства: різні книжки (напр., С. Кейван, О. Іванусів, Д. Даревич, М. Семотюк, В. Кунда), вишивки, писанки, ікони, різьби, закладки, кераміка, вироби з тіста і дерева, проекти одягів, металеві свічники, водограї, акварелі і т. д. Також у фое можна було поба-

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: КАНАДА

чити знімки з першого новацького табору, як також з останнього. Словом, було на що подивитися і зрозуміти, як в едмонтонській станиці, під широкими крилами Скоба, “росте новий люд”, наша зміна.

А що далі? — питає хтось. А далі — “І в дорогу далеку...” В нове 50-ліття! Залежить від того, як вирішать батьки, а зокрема — матері, які “рушник вишиваний на щастя, на долю” дають або не дають. Дай, Боже, щоб давали, зокрема в Богом благословенній Канаді. Щоб нашому козацькому пластовому роду ніколи не було переводу!

“Гей же в дорогу, в ясну путь...”

ЮМПЗ в Манітобі (42 з Едмонтону брало участь), новацький табір “Золотий вогник” над Силван Лейк, новацька маскарада “Пригоди в лісі” і Ювілейний концерт — ось що ще входило до програми святкувань 50-ліття Едмонтонської пластової станиці цього року. І все це пройшло, скажу без перебільшення, справді по-пластовому.

Про ЮМПЗ були вже звіти в українській пресі, тож не буду тут про те писати. Згадаю тільки, що післати стільки пластунів на неї разом зі станичним Р. Білашем і виховниками (15 годин їзди автобусом) — треба було не лише багато відваги і праці, але й гроша. Та зате які переживання, скільки незабутніх споминів, скільки друзів-подруг там придбали. Навіть одна з виховниць, Галя Яровенко, свій спомин про ЮМПЗ закінчила словами: “Чи поїду я колись знову на пластову зустріч? Пробуйте мене стримати!” Такі зустрічі — на вагу золота для юнацтва і старшопластунства, на життя. Кращого українського середовища серед етнічного, але в основі англо-франкомовного інтернаціоналу Канади ніде не знайти, а зберегти українську спадщину чим раз то тяжче.

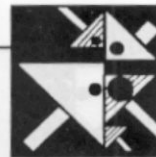
Новацький табір “Золотий вогник” під командою пл. сен. Олеси Тумин над озером Силван також був успішним: було на ньому 38 новачат, в тім числі 10 з Калгарі і 2 зі Саскатуну. Темою

була козацька доба, гаслом “Пугу, пугу, про славу минулу”, а таборовою піснею “З’їхались ми разом”, слова пл. скоба Я. Петріва, музика пл. розв. Х. Білаш. Бунчужною була пл. вірл. Л. Шулякевич, писарем пл. скоб Я. Петрів, медсестрою пл. сен. Т. Кузьмин, а кухнею завідували пані Н. Сахар-Меней (головна), пл. сен. Л. Саведчук, п. Л. Нагачевська і по кілька днів пл. сен. О. Боцюрків і К. Арчер. Сестричками цим разом були пл. розв. Х. Білаш, ст. пл. М. Гнатюк, пл. сен. М. Саварин і М. Фарлінґер, а братчиками пл. розв. П. Хоптяний, пл. сен. В. Горбай і А. Чумак і шість днів опікун д-р А. Нагачевський.

Новацтво було розміщене в бараках за віком, а рої (бараки) самі вибрали собі назви: “Султанські дівчата”, “Козачки”, “Іскри”, “Гетьмани”, “Оселедці” і “Заспані козаки”. Можна було б широко писати про проби, вмілості (“Санітарки”, “Запорожці”), ігровий комплекс “Джура”, викрадення таборового писаря татарами (“татарська орда пробилася через прогалину в часопросторі, думаючи, що новацький табір з українським прапором — це Запорізька Січ”), будову “фортеці” і т. д. Згадаю тільки, що було майстрування, танці, співи, гри і спорт, теренова гра, змаг, ярмарок, вогники, забава (“після того, як нагнали татарську орду назад в часопросторі”), денні накази, словом, все, що буває на новацькім таборі. Новацтво побудувало таборову браму, а що січовики молились до Божої Матері, то всі вималювали собі її ікону, а на щитах — козацькі герби. До бою з татарами новаки зробили собі щити і шаблі (А. Нагачевський зхореографував бій). Був і турецький хоровод, їзда на конях, їздили до церкви св. Володимира у Ред Дір (де іконостас намалювала сестричка Саварин), гостили станичного Р. Білаша і батьків-матерей в день відвідин, слухали розповіді пл. сен. Н. Цинцар про перші табори новацтва 50 років тому і т. п. Самозрозуміло, що всі одержали таборову сорочинку.

Маскарада “Пригоди в лісі” 31 жовтня “скликала всіх звірів, комах і рослини, все, що скаче, лізе чи летить, все чарівне, дике чи мертве, все, що в лісі заблукало чи живе”. Пл. сен. М. Фарлінґер і

О. Туман підготували її разом з братчиками і сестричками. Діти гарно забавилися, послушали казок, а на кінець мали ще й перекуску.

Ювілейний концерт 15 листопада був не лише "пластовим", але й мистецьким. Для молодших сеніорів, колишніх новаків, це була неначе сентиментальна мандрівка в молодість, а для глядачів, родичів і пластприятелів — показ, чим живе і що робить Пласт. Знаменитими ведучими програми показалися пл. розв. Зеня Мартинків і ст. пл. Ярослав Петрів. Скрипт програми приготувала пл. сен. Марія Дитиняк, музичне оформлення Ірина Тарнавська, хороводи ст. пл. Тамара Татух-Тітик, діяпозитиви на великім екрані збоку висвітлював Роман Петрів, назви перших пластових гуртків намалювала пл. уч. Оля Зарапіна, а ведучим сценою був Орест Солतिकевич. Концерт вшанували своєю присутністю Владика Кир Лаврентій Гуцуляк із канцлером о. Михайлом Ковальчиком, багато родичів і пластприятелів. Також було на ньому, старанням Едмонтонського Відділу КУК, 10 учительок зі Львова з партнерками-канадійками.

Концерт відкрила Голова Ювілейного Комітету пл. сен. Люба Бойко-Бел, після чого все новацтво і юнацтво в одностроях під звуки гітари пл. сен. М. Лазурка відспівало дві пластові пісні: "Гей життя ти наше" і "У мандри, у мандри". "Комічний впоряд" кількох юнаків ввів публіку у веселий настрій, а пісня "Чи пам'ятаєш ти шум Черемоша?" (слова пл. сен. О. Логвиненко і О. Манастирської, на музику "Капрі") у мистецькому виконанні колишніх новаків І. Тарнавської, Д. Васараб-Роланд, М. Лазурка, Е. Гроха і О. Говди на кілька хвилин прямо зачарувала слухачів. Далі пісню "Іхав козак за Дунай" в обробці С. Яременка на фортепіані заграли пл. прих. Олеся Маркевич і Юлія Дитиняк, пл. уч. Олесь Лазурко загравав "Мелодію" В. Косенка, а тріо Саваринів виконало "Серенаду" Е. Тоселлі: пл. прих. Мотря — фортепіан, новак Богдан — скрипка, а новак Юліян — чельо. З черги бандурист пл. сен. А. Горняткевич під звуки своєї бандури заспівав 10 пісню із "Саду божественних пісень" Г. Сковороди, а пл. розв. П. Грох і М. Бел дек-

лямували "Я пластун". Помислово, бо на човні, група юнаків заспівала на мелодію італійської пісні Г. Враґа "Візьму я нецки й коромисло", а тоді пл. прих. О. Федько і пл. уч. В. Мартинків і О. Товстюк продеклямували вірш Р. Завадовича "На майдані". "Купальський хоровод" укладу ст. пл. Т. Татух-Тітик у виконанні двадцяти юначок з віночками і лямпадками-свічками справив на глядачів дуже приємне враження. Не менш приємне враження зробило мистецьке читання спомину О. Манастирської "Стежками таборів" Лідєю Слабий.

Увесь час поміж точками чути було чудові українські мелодії, а на екрані появлялися діяпозитиви-образи із пластування: юнацьких і новацьких таборів, ігор, зустрічей, всляких пластових виступів та імпрез, праці в домівці і т. п. По мистецьким читанні Ліді Слабий новацтво виступило із цілим рядом точок: деклямацією вірша О. Олеся "Скоро сонечко пригріє" (деклямували Р. і Т. Солतिकевичі), піснею на слова і музику Р. Купчинського "Гей мандрують пластуни", вправами з шаблями укладу А. Нагачевського, ювілейною новацькою піснею (слова ст. пл. Я. Петрів, музика пл. розв. Х. Білаш), традиційною "Подольночкою" і піснею "Усі ми новаки в таборі". Зате "Ювілейну пісню" на слова Яра Славутича, під музику Люби Білаш вже бадьоро заспівало все новацтво і юнацтво разом, як і разом всі заспівали пластову пісню "Молоді ми і світ нам відкрито", яку співали після деклямації вірша О. Олеся "Хай літають орли" пл. уч. Л. Петришином. Закінчився концерт настроєвою пластовою піснею на добраніч "Ніч вже йде", разом з публікою.

Як я вже писав, святкування 50-ліття, яке закінчилося ювілейним концертом — це лише зупинка у мандрівці до "Великої мети", бо далі, як співає пластова пісня:

*Гей же в дорогу, в ясну путь,
Скинути з серця тривогу,
Вільним повітрям дихнуть.*

В друге 50-ліття, в життя! Хай нам щастить!

ст. пл. Ольга Свідзинська

Вифлеємський Вогонь миру

▲ У Володимирському соборі у Києві

*Підім за світлом ясної зорі,
Де Боже миле лежить Дитя...*

Зійшла зоря на ясному небі, і світлом своїм осіяла стаєнку, де появився Христос. На це світло прийшли пастухи, щоб привітали Народженого. Це світло привело мудреців з далекого Сходу, щоб поклонилися і дари принесли Цареві Вселенної. Багато паломників приходило потім до цього місця, мудреців і пастирів, царів і слуг. З усього світу приходили люди на місце, де Бог зволив себе появити світові.

У печері за Вифлеємом постала церква Різдва Христового. І запалили у цій церкві світло невгасиме, щоб світило до кінця світу, поки вдруге не прийде у славі Той, хто прийшов був у покорі. Люди несли це світло до своїх країв і домівок, щоб пригадувало їм про різдвяну зірку.

Багато років сплигло з того часу. Багато змінився світ і люди в ньому. Стали забуватися звичаї середньовічних паломників. Аж з'явилися такі молоді люди, які понесли світло Вифлеємської зорі в сучасний світ.

Вже стало традицією скавтів Європи щороку перед Різдвам розвозити по різних країнах Вифлеємський Вогонь. Він поширюється по цілій Європі від австрійських скавтів, які спеціально їдуть до Вифлеєма на початку грудня кожного року і привозять Вогонь до своєї країни. Тоді скавти сусідніх країн перебирають його і перевозять далі. Вогонь несуть до церков, звідки на різдвяні свята вірні

можуть взяти його до своїх домівок, а також до шкіл, інтернатів, дитячих будинків.

Цього року вперше до акції поширення Вифлеємського Вогню приєдналися українські пластуни. Через Австрію, Словаччину та Польщу Вогонь прибув до Львова, де 21 грудня 1998 року в катедральному соборі св. Юра відбулося його урочисте прийняття. Під мелодійні звуки святкового "Світло тихе" представник польських харцерів передав Вифлеємську свічку настоятелю собору св. Юра. Потім відправлено урочистий подячний молебень до Матері Божої, пластуни і харцери колядували, а на завершення заспівали пластовий "Отче наш".

25 грудня пластуни з різних куточків України з'їхалися до собору св. Володимира в Києві. Після урочистої святої Літургії і молебна пластун, член станиці Київ, о. дякон УПЦ КП Володимир Скоробський передав Вогонь настоятелю собору. Представники різних осередків повезли запалені лампадки на Волинь, Чернігівщину, Полтавщину, Рівенщину, Івано-Франківщину та до інших областей України.

2-3 січня представники станиці Львів розносили Вогонь по церквах міста. Звичайно, не у всіх церквах наш вогник прийняли однаково прихильно, адже така акція проводилася вперше і могла викликати якісь підозріння, мовляв, це якась секта, чи що. Але ми щиро вдячні всім, хто допомагав і сприяв нам. Особливо хочемо подякувати оо. Василіянам, зокрема о. Володимирі Вірсті, який погодився надати монастирський автобус для переїзду групи дітей зі Львова до Києва, о. Дмитру Григоряку та бр. Іларіону Мусі з Луцька, завдяки яким пластуни змогли встановити контакт з Владикою Луцьким і Волинським Кир Яковом Пінчуком, УПЦ КП, а також сестрам Йосафаткам, які погодилися поширити Вифлеємський Вогонь по цілому Знесінні у Львові.

Сподіваємося, що наступного, Ювілейного Різдва, акція пройде на державному рівні за підтримки всіх Українських Церков. Пластуни запрошують до співпраці інші молодіжні організації, особливо ті, що діють при церквах. Разом ми зможемо засвітити цілу Україну світлом Вифлеємської зірки.

ст. пл. Андрій Гарматій

ДУХОВНІ ОПІКУНИ ДЛЯ ПЛАСТОВОЇ МОЛОДІ

Усі пострадянські суспільства отримали у спадок цілу низку проблем, які охоплюють сфери духовного, культурного, державного і економічного життя народів. Кожен з них, очевидно, опинився серед своїх оригінальних скрутних обставин. Але усіх нас, колишніх громадян Радянського Союзу, об'єднує одне: за 70 років існування комуністичного режиму виросли цілі покоління, відірвані від своїх національних коренів і, що найважливіше, отруєні матеріалістичним світоглядом.

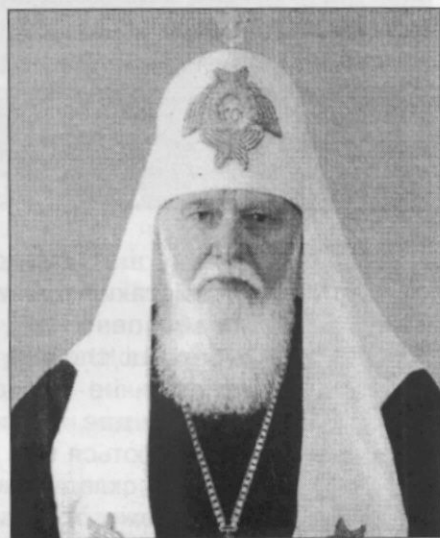
Ми, пластуни, як і усі скаути світу, визнавали і визнаємо важливість ідеалізму і віри у формуванні стійкої гармонійної особистості (зокрема, у сучасних обставинах в Україні). І тому Пласт, залишаючись світською організацією, завжди приділяв значну увагу

духовному вихованню своїх членів. Для виконання цього завдання заручався підтримкою також і Церков. Яскравими сторінками у нашій історії є опіка і сприяння Пласту митрополитом Андреем Шептицьким та кардиналом Йосифом Сліпим з Укра-

час зустрічей обговорювались питання співпраці і взаємної допомоги у справі виховання молодого покоління України,

пропаганди здорового і морального стилю життя. Одним з важливих питань на зустрічах було питання внеску Пласту в налагодження міжконфесійного миру як складової частини національної злагоди. Отримавши глибоке переконання в позитивах пластових принципів і вартостей, визнаючи важливість нашої організації для Української Держави, Його Святість Патрі-

арх Київський та всієї Русі-України Філарет погодився бути Головним духовним опікуном православної пластової молоді, а Його Високопреосвященство Владика Любомир Гузар (виконуючий обов'язки глави Української Греко-Католицької Церкви і багатолітній член Пласту) — Головним духовним опікуном католицької пластової молоді. І Патріарх Філарет, і Владика Любомир, даючи свою згоду, висловили задоволення політикою одночасної співпраці Пласту з православною і католицькою Церквами і отримали запевнення Голови Пласту у тому, що наша організація і надалі користуватиметься принципом толеранції релігійних почувань своїх членів.

▲ Його Високопреосвященство
Владика Любомир Гузар

їнської Греко-Католицької Церкви, Патріархом Мстиславом з Української Автокефальної Православної Церкви. Таке покровительство верховних ієрархів Церков не лише виявляло їх щире зацікавлення справами молоді, але й служило гарантом розуміння скавтських засад і методів діяльності Пласту серед священицтва.

Саме тому, зростаючи і шукаючи за підтримкою серед все нових суспільних інституцій, Пласт серед перших звернув погляд у сторону Церкви, щоб допомогти своїм членам обрати свою дорогу до храму. Голова КПС України мав кілька зустрічей з ієрархами найбільших і найпоширеніших в Україні Церков, інформуючи їх про принципи та методи діяльності організації, її завдання. Під

▲ Його Святість Патріарх
Київський та всієї Русі-
України Філарет

ЧИ ПЛАСТ ЕЛІТАРНА ОРГАНІЗАЦІЯ?

Досі у нашій пластовій діяльності була і залишається ділянка праці, про яку всі говорять, але яку дуже складно здійснювати. Йдеться про виховницьку працю з покинутими, вуличними дітьми, з бездомними та дітьми-сиротами, тобто дітьми, яких суспільство покинуло напризволяще. Складність такої праці полягає у багатьох аспектах, зокрема

▲ Пластуни з Кременчуґа на таборі "Гомоніла Україна"

у тому, що підхід до таких дітей не може бути таким самим, як і до дітей з "забезпечених", "щасливих" родин (беру ці слова в лапки, бо, як самі знаєте, не завжди суспільна думка відповідає дійсності). Проблеми починаються вже з того, що з такими дітьми складно знайти спільну мову. Вони вже пізнали життя у всій його "красі", вони вже скуштували такого, чого декому з нас і не снилося, вони вже не вірять дорослим, які не раз поводитися з ними нечесно, вони не слухатимуть ваших розповідей про радісні забави і гарне товариство в Пласті. Життя їх вже занадто багато навчило.

Можливо, це було однією з головних причин того, що ми оминали цих дітей. Ми говорили: "Пласт — елітарна організація", — не заглиблюючись в саме поняття еліти та в його сучасне розуміння. Адже є різниця: виховати еліту для майбутнього України чи виховувати "елітарних", вибраних дітей. З вибраними легше. А для тих,

відкинутих, є свята Миколая, є різдвяні подарунки та принагідні відвідини в інтернатах.

І от, зовсім недавно заіснував в Україні пластовий осередок, який складається саме з таких відкинутих дітей і навіть дорослих. Знайшовся пластун, який знав підхід до тих "бандитів" — можливо тому, що сам колись пройшов подібний "бандитський" шлях. Перший гурток "Хрестоносці" в Кременчуці був зібраний рік тому з хлопців, які заробляли собі й своїм батькам на життя миттям машин на вулицях міста. Погодьтеся, заняття, хоч яке популярне, але вкрай небезпечне і малоприбуткове. Але кращого ці хлопці знайти не могли. Всі вони вчилися в школі погано або й не вчилися зовсім. Деякі з них вже пробували наркотики і все решту. Але це не таке страшне. Страшніше те, що вони дуже мало відчували тепла і любови. А це основне, що потрібно молодій людині, підліткові. Потрібне почуття, що хтось тебе розуміє, що тебе не відкидають.

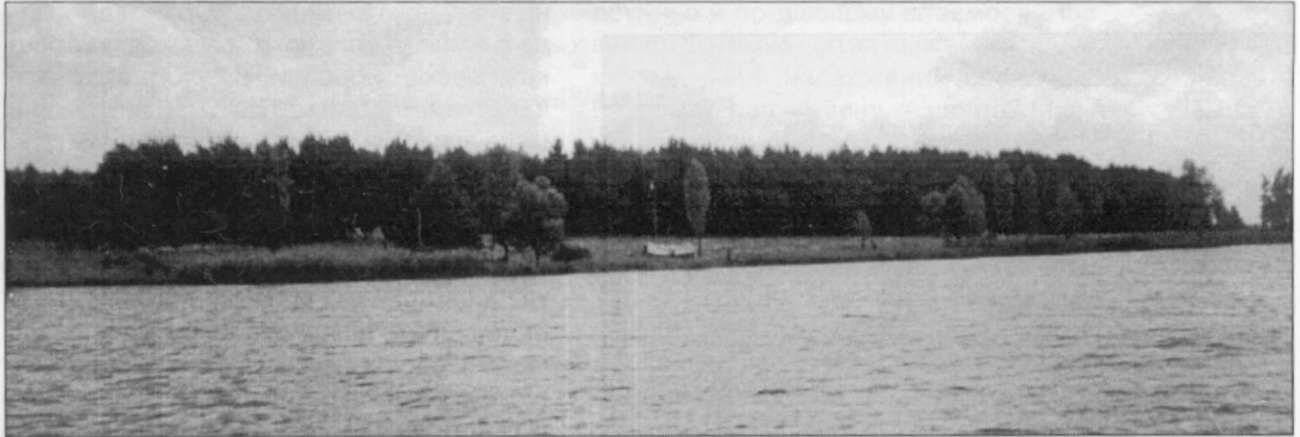
Наш друг ст. пл. Євген Пасько має багато клопотів з цими хлопцями, а ще більше з громадськістю міста. Звідусіль сипляться докори і погрози: ваші пластуни не хочуть вчитися, ваші пластуни десь щось зробили, ви взагалі невідомо чому дітей вчите. Звісно,

критикувати набагато легше, ніж працювати самому. А ще складніше не зневіритися в такий атмосфері. Але Євген знає, що не має права на зневіру. І сподівається, що будуть колись люди з його хлопців.

ст. пл. Ольга Свідзинська

На далекій межі серед Диких Піль,
Там, де Чорний Шлях перетнула Синюха,
Вартував мій суворий прапрадід степи...

Євген Маланюк

I. Кіровоград

Літо року Божого 1998. Їду з Сімферополя, з гостини в рідних, до Кіровограда. Знаю, що Центральна округа проводить мистецько-археологічний табір "Гомоніла Україна", чула, що шукали, хто б зголосився їм допомогти. Не знаю, чи хто зголосився, але їду майже без попередження. Мабуть, не чекають, але що будуть раді — то напевно. Решта на місці з'ясується.

Яка вона, та Україна? Я ж бо насправді її й не бачила ще, скільки живу: Крим та Прикарпаття, та ще куточок Полісся. Все прикордонні терени. А тут їду в саме серце. Там, де мав бути степ і скитські кургани.

Поїзд везе тільки до станції Знам'янка, прибуває о пів на п'яту ранку, мені казали їхати далі автобусом. Але виявляю, що електричкою буде скорше — що ж, нехай буде електричкою. Машиніст дорогою оголошує станції. "Следующая станция Знаменка вторая", — рипить з колонки голос, але моє відвикле від російської мови вухо не вловлює останнього слова, тож лишається чекати, поки не з'явиться перон з написом, щоб довідатись, яка тут ще буває Знам'янка. Перед зупинкою той самий голос раптом повідомляє: "Знам'янка друга". Перша загадка розв'язана, але з'являється інша: чи вибір мови залежить від того, скільки кілометрів лишилося до певної станції? Втім, більше жодного оголошення українською почути не довелось.

А назви станцій і по-російськи інтригуючі. Ось, наприклад, минаємо станцію "Чернолесенскую". Це ж тут десь мав бути той

Над рікою Синюхою

легендарний Чорний ліс, про який так багато чула. Але щоб лісу було навколо багато — не скажеш. Більше якісь лани повзуть вгору обіч влоговини, якою сунеться електричка. Щось на них таке дивне посаджено — ніяк не доберу. Та що там заглядати, коли все одно не побачу...

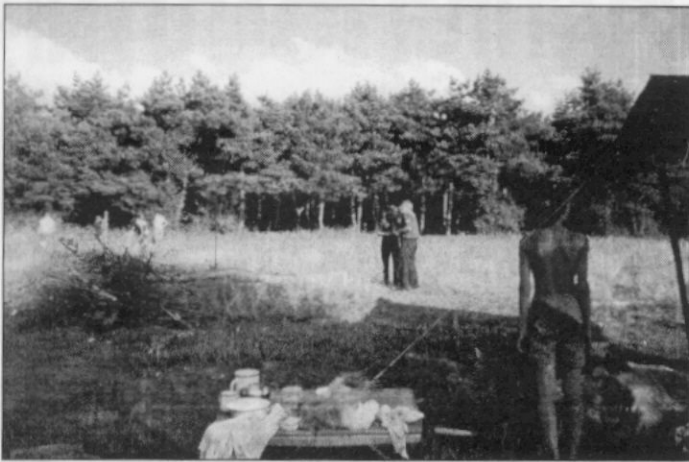
Врешті оголосили "Кіровоград", і сила бабців з клунками і торбами посунула до дверей. Поїзд тут трохи стоїть, тому не спішуся. За якийсь час їду на зупинку чекати тролейбуса. Замість тролейбуса на зупинці стоїть валка якихось маршруток, всі, звичайно, порожні і всі кудись би тебе везли. "А ви звідки приїхали?" — стандартне запитання, на яке, однак, зовсім не знаю відповіді. "Зі Знам'янки", — називаю найближчий населений пункт. "Та то ясно, але ж ви не там живете..." "Ет, яке діло, де та звідки, краще відвезіть ось на таку-то вулицю". "Он сідайте до нього... А не боїтесь?"

Їду. Вулиці порожні і якісь неймовірно довгі. Минаємо центр міста, собор, переїжджаємо через річку. Це Інгул, —

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: УКРАЇНА

дуже красива назва. Іноді нас зупиняють, хтось всідає і висідає. Зрештою я знову сама, а він все везе. "То де ж та

▲ Таборова кухня

моя вулиця?" "А я звідки знаю, де вам спиняти? Вона довга". Іде далі, повертає ліворуч, потім знов ліворуч. Видно, що околиця міста. "Станьте мені тут", — замовляю навмання. Зупиняє, я дякую, він розвертається і їде кудись геть. Дивні тут маршрути. Але де я є? Виявляється, проїхала цілий квартал зайвого. Нічого, хоч пройдуся, подивлюся, що воно таке цей Кіровоград.

Воно таки є на що дивитися. Іду стежкою вздовж стандартного дев'ятиповерхового будинку. Пригадую, у нас в Сімферополі, та й в інших містах, такі клаптики землі коло будинків використовувалися під сякі-такі городи-садки. Тут ростуть якісь дерева, а попід них протоптано безліч стежок. З землі усюди стирчать невеличкі димарі, а весь простір під деревами вкритий різного розміру лядами. Я знаю, це такі льохи, я таких в Криму багато бачила, навіть допомагали копати один. Але чому саме тут і чому в такій кількості? Під кожним будинком. Цікаво, це ж в такому будинку приблизно 200-250 квартир, то на кожну квартиру по одному такому льоху? Тут, напевно, якісь кроти живуть!

Але ось і потрібна вулиця, ось потрібний будинок, на мене вже чекають. "То це Ви — Оля Свідзинська?" Дивно, звідки мене тут знають? Звісно, пластуни, вони всі одне одного знають.

Найдосвідченіша пластова сила тепер на таборах — ще триває ЛШ-ШБ. Тому починати доведеться без них. Від'їжджаємо об 11 годині з центру. Великий німецької марки автобус, з тих, що

тут людей по місті возять, на ньому навіть табличка висить: "100". Пластуни збираються, пакуються в автобус, дехто й тут мене знає, декого пізнаю з "Орликіяди". Онда знамениті близнюки Ткаченки, які стільки оплесків заробили минулого року своїм виступом... Діти метушаться, знайомлять мене зі своїми батьками, мені дають спеціальні доручення пильнувати того чи того. Але зрештою їдемо.

Дорога веде степом. Себто не степом, а полями. Степу у нас тепер нема. Що на тих полях — такі не можу розгледіти. Ні, онде гречка, пшениця... Але трапляється щось таке, чого ніяк не пізнаю. Просто посеред поля скитський курган. Один, другий. А ось один розритий — шукали там чогось, та й так і покинули. Кургани порослі травою, такі собі невисокі горбочки, ніколи не пізнав би, якби не сказали. Автобус їде на захід, ось на обрії праворуч Смолине, там добувають уранові руди. І поля, по-

▼ Комендант і писар

ля... Аж ось опиняємося у невеличкому містечку. Дорога спускається круто вниз до річки, міст, а тоді центр. Стаємо, бо треба залагодити деякі інтендантські справи.

Спека неймовірна, всі повиходили з автобуса і блукають вулицею. Дехто побіг купляти води. Що ж це за містечко? Ага, Новоархангельськ. Щось знайома назва. Що воно таке? Побачимо зараз. На вулицях нікого нема, хіба пес який лежить під кіоском та торговці посідали рядочком з насінням та морозивом. Хоч матимуть трохи прибутку з наших дітей. Через дорогу парк чи скверик, при вході якийсь радянський пам'ятник. Далі в глибині "ідолице погане", а при дорозі солдат стоїть з простягнутою рушницею і дивиться... А на кого це він дивиться? Напроти солдата, в глибині двору фасад більшого будинку, на ньому щось написано, здається, "Будинок культури". А перед ним погруддя. Стривай, та це ж Євген Маланюк! Так і є. Та це ж він

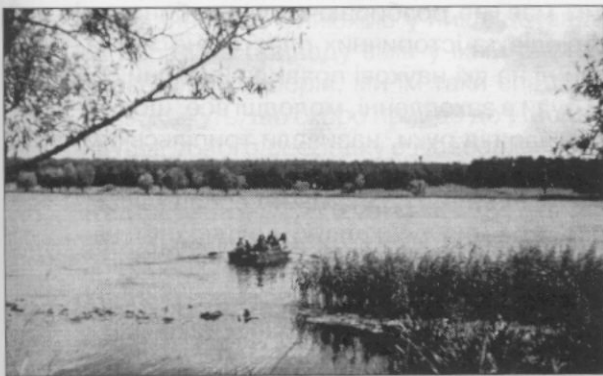

▲ Мистецька виставка

тут народився! Еге, то це не просте собі містечко. Оглядаюся ще раз і дивлюся на солдата радянської армії. Фантастично! Оце тут вони зійшлися. Чи думав ти, славний Євгене, що в твоєму рідному місті оцей вояк дивитиметься тобі в очі? Певне, що ні. А ось, маєш, твої вдячні земляки про це подбали.

Взагалі місто виняткове в цьому плані. Мені довелося нарахувати на досить невеличкій площі аж сім пам'яток різної доби. Пам'ятник Маланюкові виявився єдиним свідченням того, що це є справді місто незалежної України...

Люди, звичайно, про Пласт нічого не знають. Щось пояснювати майже даремно. "Ви до "Бригантини" приїхали? Відпочивати? Як ні? А куди ж? Та до "Бригантини"! Це ви як піонери?" Звичайне явище. Але віра

наших юнаків захитана. Вже під'їжджаємо до місця, починають хвилюватися: "Куди це нас везуть? Ми що, на базі будем жити?" "Та ні, намети брали..." "А куди ж ми їдемо?" Автобус зупиняється таки на базі, далі дороги нема. Пройдемо пішки. Виладовуємо речі, прибираємо автобус — і вперед: он там за парканом стежка.

II. Синюха

Нас зустрічають друзі з Світловодська,

вони вже давно на нас чекають, кажуть, що вже почали розтаборюватися. Командант не зраджує своїх почуттів, ми дружньо й по-діловому вітаємося. Нас ведуть стежкою, що за парканом, через молоденький насаджений соснячок. Виходимо на галявину — що це? Моєму здивуванню немає меж: навколо дуже багато води, гарної, чистої барви води. Признаюся, я не зразу змогла повірити, що це справді річка, а не озеро, і що такі річки взагалі бувають. Ні, мені доводилось бачити нормальні річки (ненормальні — це ті, що в Криму, які десь починаються, але ніде не закінчуються, бо пересихають, як от Салгір, найдовша річка на півострові), я бачила Дністер і Прут, не кажучи вже про різ-

▲ Новацький підтабір

ні гірські ріки й потоки, які часто загрожують повеннями; бачила Західний Буг, Стир, Одир, Віслу, звісно, Дніпро в Києві. Це все не такі ріки. Дніпро величезний, але разом з тим невилітний, а Західний Буг навіть на кордоні з Польщею втричі менший за оцю ось Синюху. Пригадую, була колись на Ельбі — велика і вільна ріка, але холодно-байдужа. А Синюха з усім своїм спокоєм і легкістю посеред цієї невимовної спеки випромінювала саму лагідність і прохолоду. Так, справді, де як не на берегах такої божественної ріки виростати таким велетням українського духа, як Євген Маланюк. "Все далі висиха Синюха й лина її весела синь..." Ні, не висиха! Це була лиш візія з-під чужого неба, далеко на Заході, а тут, серед східного степу, Синюха й далі колісає поспулі човни, може, не так мирно, як колись. І хоч вже ціле століття розділяє нас в часі, Синюха єднає у просторі.

...Не знаю, що мають на увазі ті, що

вживають словосполучення "таборів будні". Для мене кожен таборовий день, який би він не був складним, завжди святковий. А особливо на такій землі. Ні, ми не мали часу згадувати Маланюка, мені виглядає, що в більшості наші учасники навіть не здогадувалися, що був якийсь Маланюк. Але така прогалина легко заповнюється, не про це мова. Ця річка могла нам розповісти про часи й події набагато віддаленіші, яких вона лишилася самотнім живим свідком. Бо тут, на берегах Синюхи, тисячі років тому жили люди. Як вони називали себе — не знаємо, але ми називаємо їх тепер трипільцями. І вміли вони будувати двоповерхові хати, мурувати печі, ліпити з глини домашній посуд і ритуальні фігурки, ткати і малювати фантастичні візерунки. Що знаємо про них більше? Час заховав від нас їхні звичаї та ритуали, їхні клопоти і проблеми. Час залишив нам лиш те, що доступне археологам. І ми поринули у цей світ...

III. Свєрдлівка

Є в селі Свєрдлівці, що на другому березі Синюхи, цегельний завод, збудований ще за царських часів. Виробляє він цеглу, щоправда, невідомо для кого, бо непомітно, щоб тут хтось щось будував. Хатки перекошені, деякі ще під

тут же за селом. Здається, мирна діяльність, яка мала б приносити тільки користь Україні. А воно не так діється.

Саме на тому місці, де тепер котлован цегельного заводу, було колись велике трипільське поселення. Хто про це знає? А майже ніхто. Історики та археологи з Кіровограда, яким ніхто не дає коштів, щоб провести розкопки і хоч забрати все, що призначене на спалення. Кому тепер потрібні якісь розкопки? Вони барбатимуться

собі в землі, а ти їх годуй, ночуй — а за що і пощо? Ось ніхто й не знає. Ось і сплячуть щороку на заводі мільйони історичних пам'яток, бо їх то не обходить. Їм треба працювати, а не чекати, поки хтось черепки викопає.

А ми викопали тих черепків безліч. Висячи на схилі котловану, довбали глину хто чим мав, не розбираючи ані глибини, ані періодів та історичних пластів, не зважаючи ні на які наукові правила і канони. Діти були в захопленні, молодші все, що потрапляло під руки, називали трипільським, навіть загублений в кущах старий черевик. Коло намету знайдено справжнісінький скребок, розкопано величезну кількість кісток і черепків, по-науковому — частин кераміки. На деяких чітко видно трипільські орнаменти, зовсім такі, як малюють в археологічних атласах. Деякі орнаменти зроблені за допомогою шнурвання — така техніка, коли на сиру глину накладаються шнурки, які витискають потрібний орнамент. Були речі, про які навіть наші інструктори не могли нам нічого сказати. Ось наприклад невеличкий шматочок глини у формі конуса. Після довгих пошуків по всіх мудрих книжках натрапила таки на зображення такого предмета. Коло зображення написано: "Предмети культового призначення". І жодних коментарів. І даремно запитувати як, чому і для чо-

Мандрівний табір на розкопках

солон'яними стріхами, певне, бачили тих, хто закладав тут оцю цегельню. Але завод діє, ми мали нагоду в цьому переконатися. Робітники ліплять сірі цеглинки, сушать, а потім відвозять на вагонетках до печі, де вони з сірих перетворюються на горіло-червоні. Потім вантажать на машини і кудись везуть. Час від часу екскаватор виїжджає по глину до котловану, який знаходиться

▲ Вид на карз'єр на місці трипільського поселення

▲ Новацтво на розкопках

го, бо про це можна тільки здогадуватися...

Частину знахідок передали історикам з Кіровоградського педагогічного університету для музеїв. Частину самі передали до краєзнавчих музеїв. Дещо діти лишили собі, дещо для станичних музеїв — колись то й доживемо, що будуть такі, то вже матимемо перші експонати.

Повернувшись до табору з мандрівки, діти з ще більшим азартом взялися за мистецькі вмілості, яких у нас було достатньо на кожен смак: різьбярство, писанкарство, орнаментальне плетіння, ткацтво, образотворче мистецтво, фільмування... З сусідньої бази "Бригантина" приходили гості дивитися, що це у нас за табір і які то вони є, ці пластуни. Судячи з того, що директор бази, хоча й перший комуніст району, погодився надати нам автобус для поїздки в Умань і Тальне, що під кінець нашого перебування над Синюхою у них відбувалася нарада з приводу змін у їхній системі проведення таборів, ми їм таки сподобались. Кажуть, що скоро прийде до утворення пластового осередку в Новоархангельську. Дуже добре. В подяку за надання автобуса наші інструктори разом з юнаками намалювали в "Бригантині" вітражі в стилі трипільських візерунків.

А Синюха пливла собі, не зважаючи на нашу бурхливу діяльність. В часи спеки, а вона тривала довго і, як нам переказували "зі світу", температура доходила до +420 за Цельсієм, Синюха дружелюбно приймала у свої води всіх, хто шукав прохолоди. За це вдячні пластуни збудували кладку і розчистили річкове дно від людського сміття, якого виявилось аж забагато. Коли літня спека минула, Синюха збирала над собою всі громи і блискавки з околиці, і ми, попри всю можливу небезпеку, насолоджувались чудовими картинками боротьби стихії, сидячи просто на таборівій площі. В такі хвилини справді по-

чуваєш себе не якоюсь ницою людиною кінця ХХ століття, а гордим козаком чи трипільцем, характерником, який сміливо виходить на герць з хмарами й блискавками. Тоді немає навколишнього світу, тоді є ти і ось це грізне небо, яке і страшить і чарує водночас.

А тихими ранками, коли ще табір спав, зі свого намету виходив малий чарівник Андрійко і йшов малювати схід сонця, річку і ліс і все, що бачив навколо. Мені за щоденними таборовими клопотами й турботами так і не пощастило подивитися, що ж він там таке малює. Але я бачила, як сяяли очі хлопчини і як в тих очах відбивалася вся навколишня краса, і розуміла, що він захоплений.

Було ще багато таборових пригод, добрих і не дуже, було багато таких занять, які бувають на всіх інших таборах, — навіщо вам про це розказувати? Були вогники і ватри, теренові ігри і змаги. Було тепле прощання і довга дорога додому. Все так, як воно має відбуватися.

IV. Світловодськ

Оскільки в Кіровограді я вже була, мене посадили в інший автобус і повезли в іншому напрямку — туди на північ, де тече Дніпро. Шкодувати не довелося, бо дорогою я довідалася ще багато такого, про що навіть не здогадувалася. На той час я вже знала, що росте на тих загадкових полях, які дивували мене ще дорогою до Кіровограда. Ми йшли таким полем до Свер-

длівки. Там росте бур'ян. Деякі поля стоять під паром вже зо три роки, їх ніхто не оре і не засіває. Подекуди земля порепалась, але різні трави ростуть дуже буйно. Бджоли та оси мусять мати

▼ Тальне, музей історії хліборобства

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: УКРАЇНА

тут велике задоволення. Спитаєте: чому не засівають? Або я знаю! Кажуть люди, що не стає пального на оранку. Може воно й так, але мені видається, що

Трипільська кераміка

причина тут інша. Попросту не потрібно стільки поля. Почитайте звідомлення у пресі, скільки зібрано, скільки перемелено зерна. Хіба не стає Україні хліба? Стає. Хіба не стає на продаж? Теж, здається, стає. У чому ж справа? А в тому, що за радянської влади засівали все, збирали майже все — лише для того, щоб перевищити всі можливі "плани". Земля наша, хвалити Бога, родить добре, того, що виростало, ставало, аби прогудувати всю Росію. Те, що лишалося, гнило на елеваторах. А людям давали по буханцеві хліба в руки, бо така "норма". Тепер не треба годувати ле-

За трипільським ткацьким станком

дачі російські роти, нехай самі себе годують. Тепер треба подумати і вирішити, що робити з тією землею, яка стоїть. Як на мене, найкращий вихід — відновлювати степ. Там, де потрібно, насаджувати ліси. А ще — допомогти відродити в Україні старий благородний промисел — бджолярство. Мед набагато корисніший за цукор, та й люди коло бджіл багато чого вчать й мудрі-

шими стають.

Те, що я бачила дорогою, вразило мене набагато більше і змусило серйозно задуматися. Я не раз чула про таке явище, яке за радянської влади було дуже поширене в Росії і називалося "забиті села". Люди втікали з села, бо влада не давала розвиватися, та й ще багато різних причин на те було. Села стояли заколочені. Про таке явище в Україні ніколи не чула. А ось тут довелось побачити.

Ми їхали дикою дорогою Знам'янка-Світловодськ, тому дикою, що там майже ніхто ніколи не їздить. Є, здається, раз на день якийсь рейсовий автобус. Ось село Іванківці. Стоїть хата, подвір'я травояю поросло, солом'яна стріха провалилася, засув на воротах заіржавів. Там далі ще одна така хата. Але цієї вже не видно, бо дерева навкруг розрослись і весь двір затуляють. Я злякано поглядаю на своїх супутників. "Нічого, ще не таке побачиш". Автобус їде собі далі. Їдемо якимось чи то лісом, чи то парком. Кругом гарні зелені дерева, здається, переважно плодови. Це теж село. Онде майнуло одне подвір'я, онде друге. Онде хатка зовсім перекошена, стріха провалилася, але стіни ще тримаються. Але розгледіти докладно не вдається, бо дерева щільно заступають все від стороннього ока, ніби охороняють від тих, хто покинув це село на поталу...

В тому селі не живе ніхто. Куди люди поділися — чи то вмерли, чи втекли, чи вивезли їх, — складно сказати. Мені навіть ввижалося, що десь там в якійсь хаті лежить жінка, яку нема кому поховати. Люди, але ж це не 33 рік! "Як після чуми", — вихопилось у мене. "Так, після чуми, — почула у відповідь. — Чума гуляла тут 73 роки..."

Так, чума. Але вона знищила не тіла. Вона знищила набагато більше — людські душі. Раніше люди жили в селах, і їм не спадало на думку заколочувати хати й ку-

Новацтво у парку Софіївка, Умань

▲ Ранок над Синюхою

дись втікати. Їх тримала земля і їхня предківська віра. Бо Церква вчила піклуватися про померлих, пам'ятати своїх батьків і дідів, вчила чесно працювати і жити за Божим законом. Все це забрала чума. Але не думайте, що душі оцих юнаків і юначок остиглі, що вони вже не сприймають нічого. Якби так було, не були б вони пластунами. Вони прагнуть і шукають того, чого не мали їхні батьки. Вони потребують Церкви, спільноти, яка б про них дбала, провадила б їх. Вони вважають себе християнами лиш за традицією, іноді на свята йдуть до храму, бо не знають, по що можна приходити частіше. Церква навколо ворожа їм, бо підлягає Москві і про Москву навчає. А ще тому, що не має святості в собі. Потрібно відродити тут Церкву, і тоді "оживуть степи, озера", а на місці оцих руїн "пустиню опанують веселії села".

▼ Таборова кухня після грози

Такі думки роїлися у мене в голові, ко-

ли під'їжджали до Світловодська. А тут нова для мене несподіванка: знов неймовірна кількість води. Лише те, що я побачила, відповідало у моєму уявленні вже не озерам чи річкам, а великим повеням чи потопам. Насправді ж все набагато прозаїчніше: ми виїхали на берег так званого Кременчуцького моря. Це те, що зробили з Дніпра.

Тим часом я ледве встигала сприйма-

ти інформацію з різних сторін. "Ось тут колись проходив кордон. Тут закінчувалися гетьманські землі і починались січові. Ось це річка Цибульник, вона впадала в Дніпро, тут стояли залоги січовиків..." Тепер тут місто Світловодськ. Колись було козацьке селище Крилів. Пластова станиця у Світловодську так і називається: "Станиця Крилів". Місто лежить на березі отого "моря", тому дуже розтягнене. Взагалі, Кременчуцьке море — найбільше за площею водосховище на Дніпрі. Середня глибина — коло 8 м. На його дні цілі села. Одна старенька жінка розповідала мені, як

виселяли їх з їхнього села, яке мало бути затоплене. "Хати свої ми самі поваляли. А хтось і не вспів. То приїхали тракторами і все зрівняли. І садочки наші, і городи..."

Розповідають, був тут колись такий козак-характерник, мандрівний дяк, Самусем звали. Мудрий був, такий, як Скворода. Багато людям помагав, багато книжок читав, а ще більше знав. Пішов він колись на ярмарок до одного села. Купив собі горщиків, сів на горбочку, а горщики поставив рядком коло себе. Люди зібралися навколо, щоб послухати мудрого слова. Подивився Самусь на людей та й каже: "Колись отут, де ви стоїте, вода стоятиме ось так", — і показав собі над головою. "А тут, де оце горщики стоять, люди греблю збудують. Вона Дніпро перекриє, і вода залле всю оцю долину". А тоді узяв палицю і щосили вдарив по горщиках — всі потрощив. "Але потім люди зруйнують греблю, і вода відійде".

Частина цього пророцтва вже справдилась. А коли сповниться все? Думаю, це від нас залежить.

▲ Останній погляд на Синюху

У Львівській області відбувається експеримент, пов'язаний з розгортанням співпраці Пласту з освітніми установами. Цей крок викликаний потребою пошуку більшого числа добровольців для праці з дітьми. Зважаючи на значні різниці в підходах до виховної праці у Пласті і державних установах, очевидно, виникають різні труднощі. Але вже тепер ми маємо відчуття, що лави нашої організації поповняться значною кількістю добрих, відданих дітям освітян.

Перший етап завершено. Що далі?

ст. пл. Надія Цюра

— Подруго Надю, як виникла ідея співпраці пластунів та освітян? Хто став її ініціатором?

— Ідея виникла одночасно з обох сторін. Спільно шукаємо й шляхи діяльності. Річ в тім, що Пласт і освіта ставлять перед собою подібні завдання, серед яких — виховання дітей та юнацтва. Питання ж це на сьогодні вкрай важливе.

— Які здійснено перші кроки і які заходи заплановано на майбутнє?

— Наразі ми проводимо семінари на зразок Вишколу попередньої пластової підготовки. Інформуємо людей, бо дехто й справді нічого не знає про нашу організацію та пластову методику роботи з дітьми. З березня плануємо подавати не лише теоретичний матеріал. Адже людина, яка виявить бажання працювати з пластовим гуртком, повинна мати й певні практичні навички. Проводитимемо заняття з психології, практичного пластування, методики проведення пластових ігор тощо. В загальному, програму курсів розраховано на 72 години.

Як підсумок, осіб, які виявлять бажання стати пластовими виховниками, запрошуватимемо на літні пластові табори.

— На початку 90-х в сусідній нам Тернопільській області відбувалося подібне, та бажаних результатів так і не було досягнуто. Чи враховано цей попередній досвід?

— Певні проблеми в 1993 році були пов'язані з тим, що Міністерство освіти намагалося сприяти Пласту у формуванні осередків в наказовий спосіб. У Львівській області ми пішли дещо іншим шляхом. Було підписано Угоду про співпрацю з обласним управлінням освіти, згідно з якою ми виявлятимемо добровольців-освітян, які б хотіли працювати з молоддю за нашою методикою.

На даний час також маємо певні проблеми. На місцях директори деяких шкіл змушують до створення пластових гуртків вчителів, які, мовляв, повинні це робити. Ні! Якщо людина не зацікавлена і сама не виявляє ініціативи, то вона не мусить нічого творити. Звичайно, кожен директор міг би пишатися тим, що в стінах його школи діє пластовий гурток, але якщо немає нікого, хто б міг це зробити, то — даруйте.

Хоча освітяни краще знають педагогіку, методику роботи з дітьми, та не лише вони можуть займатися виховною працею в Пласті. Тут можуть працювати як старшокласники, так і батьки. Декілька охочих на сьогодні вже маємо і йдемо їм назустріч.

Одним з основних завдань курсів є подати педагогам-організаторам шкіл області, вчителям і всім зацікавленим, інформацію яка б змінила їх ставлення до Пласту як добровільної громадської організації. У нас кожна доросла особа працює з дітьми із власного бажання, а не примусово. Потрібно усвідомити: "Якщо я хочу виконувати певні обов'язки, то роблю це. Якщо ж такого бажання немає, чи може хтось примусити мене?"

— У Самборі чи, скажімо, в Стрию завдяки зустрічам з учасниками курсів та керівництвом відділів освіти наразі вдається дійти порозуміння. Сподіваємося на довготривалість та позитивні результати співпраці. Та чи немає побоювань, що в районах, де Пласт не діє, а таких в області чимало, після завершення першого етапу курсів буде більше шкоди, аніж користі?

— Справа в тому, що семінари розпочинаємо з обов'язкових роз'яснень і з боку їх учасників зустрічаємо розуміння. Осві-

трани отримують необхідну інформацію щодо початку пластової праці так, щоб не увійти в суперечність з нашим Статутом.

Ми керуємося Законом про об'єднання громадян та Законом про освіту, де вказано, що при школах можуть бути створені добровільні об'єднання громадян. При школі, а не в її структурі. Це велика різниця.

Щоб уникнути пов'язаних з цим проблем, потрібно якнайтісніше співпрацювати з регіональними представниками, яким краще відома ситуація на місцях. Одній особі не під силу охопити все, тому й очікуємо від координаторів на місцях допомоги хоча б в цьому питанні. Не виключено, що в деяких школах дирекція й справді примушує вчителів до створення пластових гуртків. Тому вже з кінця січня організуватимемо зустрічі з представниками районів, щоб отримати повну картину того, що відбувається на місцях після трьох місяців спільної праці.

— В нашому районі таким координатором призначено виховника станиці, вчителя одні-

єї з середніх шкіл. В самому ж місті — особу, яка не є членом Пласту. В зв'язку з цим запитання: чи існує положення, згідно з яким можна було б визначити кандидатуру координатора Пласту на місцях?

— На нашу думку, це могла б бути людина, яка б добре була знайома з Пластом та методикою нашої роботи. Освітяни не заперечують, щоб це був хтось з пластунів, але з відповідною кваліфікацією. Одночасно це б мав бути працівник системи освіти.

— В іншому випадку потрібно шукати додаткові кошти.

— Так. Посада районних і міських пластових координаторів оплачувана. Зі сторони управління освіти була пропозиція, суть якої зводилася до того, щоб в обов'язки одного з працівників освітньої галузі в районі, можливо, когось з методистів, ввести додаткові — пластового координатора. Мені ж здається, що людина, яка з Пластом не знайома, не в змозі виконати їх добре.

ст. пл. Мирон Гуменецький

Козацька чайка

— копія козацького судна XV століття, яка була збудована у Львові у 1992 році з максимально збереженими технологією, розмірами і формою. Чайка була збудована ентузіастами козацького товариства "Кіш" спільно з групою пластунів для того, щоб нагадати українцям про їх колишню славу на морі, а іншим народам репрезентувати Україну як справжню морську державу зі славною історією морських походів запорізьких козаків.

Чайка — це досить просте і одночасно велике судно. Вона має 20 м завдовжки, 3,5 м ширини, озброєна прямим основним вітрилом, яке ставиться на 13-метрову щоглу і несе на борту 6 справжніх старовинних гармат. Екіпаж чайки може складати 25 осіб-гребців. Також у 1996 році на чайці встановлений дизельний двигун, оскільки цього вимагають міжнародні морські правила.

Починаючи з 1992 року чайка "Пресвята Покрова", а саме так вона називається, здійснила багато козацьких походів. Перший похід почався від Києва у 1992 році і проходив Дніпром, Чорним та Середзем-

ним морями, вздовж берегів Греції, Туреччини, Іспанії, Атлантикою вздовж берегів Франції і закінчився в Лондоні під час відкриття кругосвітньої вітрильної регати Відбред. До сьогодні козаки провели сім щорічних походів, під час яких чайка брала участь в численних фестивалях старовинних суден, на яких неодноразово здобула призові місця, оскільки саме судно і екіпаж мають автентичний вигляд.

Тепер "Пресвята Покрова" є цікава з огляду створення на ній морської вишкільної бази. Є можливість передачі цього судна Пласту, оскільки зараз ним опікуються члени куреня "Чорноморці". Цікавою виглядає перспектива участі Пласт УСО у світовому морському джемпорі "Армада 2000", яке відбудеться біля берегів Данії у 2000 році. А уже влітку 1999 року є можливість підготувати добрий морський екіпаж в черговому морському поході і гідно представляти Україну серед світового морського скаутського товариства.

Пластуни беруть участь у Радіоджемборі

Радіоджемборі відбулося з 17 по 18 жовтня 1998 року на частоті 14 МГц. Пласт у радіофері презентувала станиця Крилів (м. Світловодськ). Наші пластуни провели більше 20 радіозв'язків зі скаутами різних країн, зокрема з Голандією, Італією, Австрією, Німеччиною, Англією, Македонією та іншими.

Про нас знають

Пласт стає все відомішим на міжнародному рівні. Зокрема, про нашу організацію писали у своїх виданнях скаути Південної Африки, друкували матеріал у вістях з Тихо-Океанського скаутського регіону. У січні 1999 року ми отримали журнали скаутів Південної Кореї, де на одній з фотографій є наші хлопці з ЛШ під час запряження Начального Пластуна на Соколі у 1997 році. Ми не знаємо, у якому контексті вміщена ця фотографія, бо, на жаль, ніхто не вміє читати корейських ієрогліфів. Якщо серед пластунів є знавці — відгукніться!

Також після 19 Світової Скаутської Зустрічі у Чилі про Пласт знає більше скаутів. Фотографії можна знайти на сторінках в Інтернеті.

Зустрічі на Чернігівщині

Від 24 по 29 січня пл. сен. Василь Щекун, ст. пл. Ростислав Добош, ст. пл. скоб Юрко Пацевко відвідували осередки Пласту на Чернігівщині. Були приємні спільні сходи з виховниками і новацтвом в Ічні та Чернігові. При нагоді відбулися зустрічі з членами інших громадських організацій, представниками державних установ. У приємній теплій атмосфері відбулася розмова зі студентами Ніжинського педагогічного університету та Прилуцького педучилища ім. Івана Франка.

Зустріч представників областей

30 січня у Києві відбулася зустріч представників областей. Під час нарад обговорювалися проблеми організації праці на місцях, перспективи зростання організації. Учасники зустрічі ділилися досвідом, що виявилось дуже корисним. Нарада знову дала змогу нам усім переконатися у досить високій якості ведення праці у Пласті, як також відчути нашу єдність і силу.

Трагедія на Хаджибейському лимані

23 січня пл. сен. Олександр Гаркавченко з Одеси повертався з пластунами і учнями гімназії №7 з прогульки в катакомби. На узбережжі Хаджибейського лиману вони стали свідками трагічного випадку: троє рибалок, повертаючись додому по кризі, потрапили під воду недалеко дамби. Рятувати їх схопилось багато рибалок. Кинувся і друг Олександр. Скориставшись санчатами, він витяг одного. Іншому він кинув зв'язані шнури. На жаль, третього — п'ятдесятилітнього Анатолія Петриченка, врятувати не вдалося. Усі ми гордимось сміливістю і вправністю нашого пластуна-сеніора. На своєму засіданні 6 лютого КПС України прийняла рішення зробити внесок до Головної Пластової Булави про нагородження пл. сен. Олександра Гаркавченка орденом "Бронзовий хрест за героїський чин".

Найвища пластова нагорода за громадську працю

У грудні минулого року музична громадськість України відзначила 95-літній ювілей відомого композитора, академіка Миколи Колесси. Друг Микола є пластуном з передвоєнних часів. Незважаючи на свій вік, він у серпні 1997 року піднявся на гору Сокіл під час запряження Начального Пластуна. Завжди прихильно відгукується про Пласт, відзначаючи, який внесок зробила організація в формування його характеру.

Під час святкового концерту у Львівській філармонії Голова КПС України ст. пл. Андрій Гарматій разом з Крайовим булавним УПС пл. сен. Євгеном Стасюком прочитали вітальні листи від Начального Пластуна і Головної Пластової Булави, як також проголосили приємну вістку про нагородження Ювіляра найвищою пластовою нагородою за громадську працю — орденом Вічного Вогню в золоті.

У газеті "Високий Замок" за 6 лютого з'явився такий вірш як відгук на цю подію:

*До уваги взяти варто
З біографії момент:
Суто пластового гарту
Ріс у Львові диригент.
І тому так плідно, вміло
Жив, творив, диригував,
Що з юнацтва дух і тіло
З пластунами гартував.
І сьогодні він завзято
Шану Пласту віддає:
Суто пластового гарту
Ще багато в нього є!*

ОБІЖНИК УПС

БУЛАВА ГОЛОВНОЇ БУЛАВНОЇ УЛАДУ ПЛАСТОВОГО СЕНІОРАТУ
270 BREMEN STREET, ROCHESTER, NEW YORK 14621-2368 USA
ТЕЛ./ФАКС: 716-467-2865

Обіжник ч.4/98

До Крайових Булавних, Діловодів УПС, Курінних УПС

Справа референта відзначень і підвищень пл. сен. Олі Ткачук.

На сходинах ГБ УПС 21 листопада 1998 р. розглянуто відзначення:

II Св. Юрій в Сріблі пл. сен. дов. Христя Терпляк, пропонує ОП УПС Торонто, Канада.

I Св. Юрій в Золоті пл. сен. Богданна Тарнавська, пропонує КВ УПС, Австралія
 Ступінь пл. сен. керівництва пл. сен. дов. Богдан Гузій, курінь "Лісові Чорти", пропонує станична старшина Сіднею, Австралія.

Орден Вічного Вогню в Золоті пл. сен. Микола Колесса, пропонує КП Старшина України.

Затверджено Головною Пластовою Булавою на пленумі 10 грудня 1998 р.

На сходинах 21 листопада 1998 року ГБ УПС затвердила Провід 24 куреня УПС "Чортополохи" у складі:

курінна пл. сен. Ніля Павлюк
 суддя пл. сен. Зеня Брожина
 писар пл. сен. Дарка Темницька
 скарбник пл. сен. Марта Кордуба
 хронікар пл. сен. Надя Оранська
 господар пл. сен. Віра Пак
 архівар пл. сен. Слава Білас
 Контрольно-номінаційна комісія:
 голова пл. сен. Надя Оранська
 члени пл. сен. Мирося Ваньо
 пл. сен. Оксана Кордуба

Проводові куреня і всім членкам — "Чортополохам" бажаємо сили до праці та найкращих успіхів.

17 курінь УПС "Перші Стежі"

71 членка, звітують: в днях 11-13 вересня 1998 р. курінь відбув Курінну Раду, на якій курінна звітувала про табір "Пташат" з участю 115 пташенят, висилку виховних матеріалів і пластової літератури в Україну до Чернігова і Тернополя, що городище в Чікаго вдержує зв'язок зі станицею в Дніпропетровську.

Курінь планує продовжувати табори "Пташат", організувати "Стежки Культури", зорганізувати мандрівний гірський табір. З фонду "Доброго Діла" уфундує стипендії двом студентам через п. Зінкевича. Розгляне можливість допомоги розбудові оселі "Сокіл" біля Підлютого.

13 курінь УПС "Дубова Кора"

8 членів, надіслав до Булави УПС свій листок зв'язку "Шум Дубової Кори". Вкладка за 1998 рік вирівняна. Планується вислати книжки пластунам в Україні.

пл. сен. Роман Барановський, ЛЧ

ЩО ДАВ МЕНІ ПЛАСТ?

З ретроспективи часу я краще бачу користі, що їх дав мені Пласт. Тут маю на увазі не пластові вмілості чи чесноти, що їх кожний пластун повинен засвоїти і згідно з Пластовим Законом жити, але зовсім інший аспект справи. Будучи учнем україністичної школи (гімназії) з польською викладовою мовою, де на навчання української історії і літератури було призначено одну годину в тиждень і то необов'язково, знання цих дисциплін мав дуже слабе. З історії я засвоїв собі дещо з княжої доби, гетьманщини, козаччини. Про новітні часи, з відомих причин, про Визвольні Змагання, майже не згадувалось. З літератури читали твори Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки і Маркіяна Шашкевича.

Від 1922 року я став членом Пласту, мені пощастило бути на пластовому таборі на Соколі у 1926 році. Там я познайомився з такими пластунами, які пізніше стали світочами не тільки Пласту, але української спільноти, як Юрко Старосольський, Богдан Кравців, Влодко Янів, Тарас Фіголь, Юрко, Пік і Дусько П'ясецькі та інші члени куреня Лісові Чорти, які й прийняли мене до свого куреня.

Мені дуже сподобався стиль пластування Лісових Чортів, де гармонійно пов'язано веселе з корисним (дульче кум утілс), де справи розглядалися із суворим змістом, але із свобіднішою формою. Їхні виступи, гутірки на поважні теми, але з дотепом і гумором, мені імпонували. Їхні промови при різних нагодах, де вони свобідно говорили про події з історії і літератури, мене захоплювали. Я соромно приховував своє слабе знання. У висліді я постановив поправити своє знання з цих ділянок, почав вивчати історію України, читати українські книжки і, хоч далеко не дорівняв їм, але все-таки значно поправив своє українознавство. Згодом це пригодилося мені у громадській праці, зокрема тут, в Америці, де мені довелося бути активним на різних постах.

Отож, завдяки Пластові, через Фаміліянтів, Лісових Чортів я набув краще знання, став шанувальником книжки і рідної мови.

З того часу я приймаю кожен вартісний українську книжку відомих українських письменників чи письменниць, поетів чи поетес, вважаючи, що це цінності, які збагачують наші культурні надбання. Не прийняти їх вважав би негідним вчинком.

Це варто мати на увазі у діаспорі, де наша молодь, в тому і деякі пластуни, не цінує своєї рідної мови, не читає українських книжок і таким чином збіднює нашу духову культуру замість її збагачувати.

Пізнати правдиву, непофальшовану історію і літературу українського народу можна тільки знаючи українську мову. І тільки за тих умов, користуючись мовою країни свого поселення, можна бути корисним інформатором і амбасадором української справи для чужинецького світу.

Пам'яті пл. сен. Галини Крохмалюк

Дня 27 січня 1998 року відійшла у вічність на 92 році життя бл.п. пл. сен. Галина з Дворянинів Крохмалюк. Відійшла тихо, майже непомітно. Проте мало кому відомо, що відійшла людина — чи не остання — з плеяди тих, яким доля судила жити майже впродовж цілого століття, будувати Пласт, помагати іншим і змагатися за право українців жити вільним життям на своїй, тоді під заборолом окупанта, землі.

Покійна побачила світ 16 січня 1906 року в Підвербці (Ісаків над Дністром). Батько — о. Дмитро Дворянин, мати — Марія з Крипінських. На тлі першої світової війни події чергувалися як у калейдоскопі. Австро-угорська держава, двічі російська окупація, передчасна смерть батька 1918 року, короткий і радісний період своєї державності, потім польська окупація та переслідування польських властей.

Перший арешт матері Марії, поневіряння в тюрмі й турботи про дочку Галину не тільки її не зламали, але й додали сил пірнути в широке громадське життя й стати одною з опікунок Пласту. Мати й дочка проживали у Станиславі аж до 1926 р., коли стало можливим повернутися до маєтку матері в Ісакові Городенківського району. Тут обидві ведуть громадську роботу (кооперативи, читальні, народне мистецтво); завдяки підтримці матері Марії Пласт зміг улаштувати перший водний табір на Дністрі.

Галина була в рядах Пласту майже від його зарання, як про це свідчить знімок з двадцятих років, на якому вона серед гурту пластунок в давніх пластових одностроях зі стилізованими шоломами на головах. Згодом стає членом УВО.

Надходить горезвісний 1930 рік, а з ним заборона Пласту польською владою і пацифікація. Починаються масові арешти, яких першими жертвами були мати й дочка — Марія і Галина. В листопаді, під час пацифікації і після ревізії їх арештовано помимо того, що до арешту не було практично ніяких причин, і перевезено до Коломиї. Польська влада закинула їм злочин приналежності до УВО, якої метою було відірвати Галичину від Польщі.

Коли вже справа затихла, Галина виходить заміж за інж. хемії Юрія Крохмалюка. Переїхавши до Львова, вони відкри-

вають косметичну фабрику ALOE й парфумерію на вулиці Городоцькій. Народжується дочка Христина. Але й тут химерна доля не дала довго спокійно проживати. Знову прийшла воєнна хуртовина і змела, знівечила те, що з трудом удалося збудувати. У висліді Галина залишилася сама зі старенькою матір'ю й малою дочкою і тільки за допомогою приятелів виїхала на еміграцію. По деякому скитанні осіла в таборі втікачів у Міттенвальді, Баварія. Хоч піклувалася матір'ю і дочкою, пірнула, як це давніше робила її мати, в таборове громадське життя. Була коменданткою пластових таборів у Німеччині, стала зв'язковою 2 куреня УПЮ-ок ім. Лесі Українки і була нею аж до часу, коли курінь припинив діяльність, бо члени масово виїздили за океан. Остала в Мюнхені з дочкою і старенькою, німечною мамою, яку доглядала аж до її смерті 1952 року.

Після смерті матері переїздить з дочкою до Філядельфії. І тут доля не була для неї ласкавою: довелося дуже важко працювати у фабриці одєжі, щоб утримати себе й дочку. Мимо цього знаходила час на улюблений Пласт і впродовж сімох років була зв'язковою 14 куреня УПЮ-ок ім. Олени Теліги. Ніколи не пропускала нагоди бути поміж друзями — пластунами. В їх колі почувала себе спокійною і щасливою, немов таким чином компенсуючи ті удари, якими не щадила її доля. Останні роки проживала в католицькому будинку для пенсіонерів "Вознесіння". Похована в Мюнхені біля своєї мами.

Віддана пластунка й ентузіяст пластового виховання молоді, належала до пластового куреня "Ті, що греблі рвуть". В пам'яті приятелів і пластових друзів залишила свою сільветку — спокійну, дуже зрівноважену, завжди з усмішкою на устах. За нею ховалося ідейне, повне праці й дуже важке особисте життя, але цього вона ніколи не показувала. Була справжньою прикладною пластункою і такою залишиться для всіх, хто її знав.

Ю.К.

пл. сен. кер. Ростислав Ільницький, "Федько",

інженер лісництва, член куреня УПС "Велике Плем'я Лісових Чортів" від 1931 року. Працював за фахом на Гуцульщині, в Татрах і у Львівській Дирекції Лісів. На еміграції був адміністратором табору втікачів у Новому Ульмі, Німеччина, де став теж головою Пласту, до якого належав ще з новацьких років. Після війни емігрував до Аргентини, де нострифікував свої студії і став працювати в Дирекції Шляхів. За свою працю одержав золоту медаль. Брав участь у наукових конгресах і був представником Аргентини на Світовому Лісовому Конгресі в Буенос Айресі. Співпрацював у видавництві "На сліді". В Аргентині був кілька разів головою КПС і КПР. Відзначений Орденом св. Юрія в сріблі, а в курені ЛЧ Лицар Ордену Лисячого Хвоста, Кавалер Ордену Чортополоха, Золотий і Срібний Аридник. Дописував до різних часописів, журналів; спомини, вірші зібрані у книжечці "Зібране по дорозі". Член громадських організацій. Любив малювати. Мав дві особисті виставки картин у пластовій домівці, гроші за картини призначено на розбудову пластової домівки.

У своїй книжці писав: "У зоряні ночі приходили до мене спомини, і я збирав їх по дорозі, по якій пройшов. Моє життя припало на найжорстокіші часи людського одуріння, роз'юшення зажерливої ненависти. Та я старався оминати такі переживання і про них не згадувати. Ті мої спомини не хроніка, вони майже без часу і простору, але від серця і душі й усі правдиві, пережиті та кучеряві, як і саме життя, а вже вірші то цілковито не придержуються правилам поезії. Зберігав я, однак, найшляхетніше почуття, яким небо обдарувало людину: любов".

Відійшов у Вічність 26 жовтня 1998 року в Ломас де Замора, проживши 88 років, там і похований.

пл. сен. дов. Тарас Когут, "Півень",

член куреня УПС "Велике Плем'я Лісових Чортів" від 1955 року. Активний член Пласту від юних літ, довголітній виховник і гніздовий новацтва, член станичної старшини в Дітройті, член управи пластової оселі "Зелений Яр", комендант багатьох новацьких таборів. Крайовий референт новаків в Америці, провідний член Орлиного Круга. Двічі нагороджений Орденом св. Юрія в сріблі, а в курені ЛЧ Лицар Ордену Лисячого Хвоста. Учителював в українській католицькій школі Непорочного Зачаття, знавець бібліотечної справи, член основник Українського Культурного Центру у Воррен. Член організації ООЧСУ, прихильник української молоді, щирий жертводавець на різні національні цілі.

Помер 1 листопада 1998 року у Дітройті і похований на цвинтарі Мавнт Олівер поруч з батьками.

11 листопада 1998 року передчасно пішла з життя

пл. сен. Христина Козлова

Христина Богданівна Козлова (Мацюрак) народилася 7 серпня 1945 року. У 1966 році закінчила Дрогобицький нафтовий технікум, у 1968-1973 рр. навчалась у Львівському державному університеті на геологічному факультеті. Працювала в Побужській геологічній експедиції, а у 1975 р. була переведена на посаду геолога до Київської геофізичної комплекуючої експедиції. З 1984 р. — геолог партії у центральній тематичній експедиції Міністерства геології УРСР (згодом — Державне геологічне підприємство "Геопрогноз"). У 1997 році звільнилась у зв'язку з інвалідністю II групи.

В Пласт вступила у 1995 році завдяки доньці. Активно брала участь у станичних та крайових таборах, зокрема як інструктор картографії та інтендант. Завжди була веселою і життєрадісною, ніхто навіть не здогадувався про її страшну хворобу. У 1997 році після важкої операції пл. сен. Христина Козлова поїхала на свій останній табір. Далі — лікування, виснажлива боротьба з хворобою.

Пластуни станиці Київ висловлюють свою щиру скорботу рідним, близьким та друзям у зв'язку з передчасною кончиною подруги Христі. Вічна їй пам'ять.

Мандрівка пластового капелюха з Карпат до Америки

▲ З архіву "Пластового Шляху"

текст:

пл. сен. кер. Лариса Онишкевич, ПС
музична композиція:

пл. сен. Ярополк Ласовський, ЛЧ
точка на пластову ватру або
програму відзначення 85-ліття
заснування Пласту і 50-ліття Пласту в
Америці

Пояснення знаків:

курсив у дужках — ремарки
музика на весь текст — зі співом-
тлом і словами пісень час-до-часу —
курсивом

курсивом підкреслені — рисункові
кадри на екрані/через прожектор або
за білим полотном тіні перед сильним
світлом (театр тіней)

фотографії/тратспорантні плівки,
зазначені курсивом — через прожектор/
екран

Музика: лямбдамотив капелюха, спів або
флейта, сопілка ("Пластовий капелюх")

Пластовий капелюх (пластун у капелюсі,
з палицею, наплечником) мандрує

спів:

Пластовий капелюх ходить містом

Там, де сонце, і зелень, і цвіт.

Коли в шатрах, в домівках є тісно —

Пластовий капелюх йде у світ.

Пласт, організацію української молоді,
засновано в Україні 1911 року на засадах
міжнародного Скавтського руху.

Скавтінг заснував генерал лорд
Байден-Павел 1908 року.

Фотографія Байден-Павела в капелюсі

Основниками Пласту були Дрот (д-р
Олександр Тисовський), Петро Франко
та Іван Чмола.

Фотографії Дрота — у капелюсі,
Петра Франка — у капелюсі, групи
пластунів — у капелюхах, беретках
капелюх крутиться з береткою і з
дівочим шоломиком з 20-х років

Пластові гуртки були зорганізовані в
Галичині, на Волині, в центральних і
східних землях, на Буковині і пізніше на
Закарпатті.

Показати карту України і зазначені
капелюхами міста: Львів, Стрий, Самбір,
Станиславів, Коломия, Тернопіль,
Перемишль, Яворів, Рогатин, Теробовля,
Канів, Київ, Вінниця, Катеринослав,
Чернігів, Біла Церква, Кам'янець-
Подільський, Здолбунів, Володимир-
Волинський, Луцьк, Почаїв, Радивилів,
Чернівці, Ужгород, Хуст, Мукачево,
Рахів...

музика-тло: пісня "Від синього Дону до
сивих Карпат"

Пластуни працювали не тільки з
молоддю, але коли зайшла потреба
боронити Україну від ворожих армій, багато
сімнадцяти- і вісімнадцятирічних пластунів
стали у ряди УСС, а потім Української
Галицької Армії

З-ПІД ПЕРА

музика: лагідно, піано "В пожежах
всесвітніх"

слова переходять у мурмурандо

Серед них були і пластунки, офіцер
Олена Степанів (одр. Дашкевич), Ганна
Дмитерко (одр. Ратич) і такі пластуни,
як Дмитро Вітовський, Роман Сушко,
Федір Черник.

музика-тло: "Ой у лузі червона калина"

Пізніше були створені навіть окремі
військові пластові частини, як Перша
Стрийська Пластунська Сотня. Славного 1
листопада 1918 року, коли українці
перебрали владу в Галичині, у Стрию це
зробили 33 члени Пласту.

музика-тло: "Ти, пластуне, живи сам
собою"

Співосновник Пласту Петро Франко був
летуном і створив летунський відділ УГА.

Після воєн, коли Галичина попала під
владу Польщі, не легко було пластувати.
Але, незважаючи на це, пластуни провели
багато незабутніх таборів, зустрічей,
вишколів і чарівних ватер.

1924 року створено Улад Старшого
Пластунства, Улад Пластових Новаків, а
1930 — Улад Пластових Сеніорів. Було тоді
коло 6000 пластунів.

фотографія або театр тіней:
пластуни у мандрах біля шатер

музика-тло: спів "Пустити мене, мати,
до табору"

1924 року Головою Пласту став Дрот, а
Верховним Отаманом — Сірий Лев
(Северин Левицький).

фотографія Сірого Лева в капелюсі
Пластуни вчаться, мандрують, таборують.

Митрополит Андрій Шептицький,
великий приятель Пласту, 1924 року
подарував Пластові землі на пластові
табори. Відтак на Соколі кожного літа
відбувалися пластові табори, там завжди
рясніли пластові капелюхи.

уривок пісні:

А в таборі на Соколі
Новина постала,
Що Котові-пластунові
Ковбаса пропала.

Рисунок-тінь: кіт (Кіт) у пластовому
капелюсі плаче за ковбасою

1928 року Польща заборонила Пласт
на Волині, а 1930 — в Галичині. Пласт
переходить у підпілля — існує таємно.
Відкрито могли діяти лише пластуни в
Польщі поза Галичиною, в Чехії.

Серед них визначний поет Олег
Ольжич, д-р Олег Кандиба, який 1934 року
написав вірш "Пластовий капелюх".

(можна дати весь текст або уривок — 1,
3 і 6 строфи)

музика-тло:

Пластовий капелюх

Він висить в мене в хаті на стіні,
Широкополий, трошечки прим'ятий,
І ось, здається, нині вже вдесяте
Киває і всміхається мені.

Він оптиміст, яких є мало в світі,
І стоїка такого не знайти.
От і тепер: поспробував би ти
Шість місяців так на цвяху чипіти!

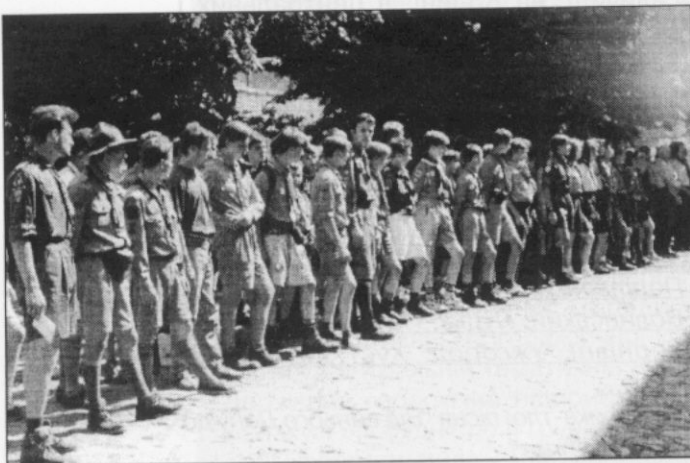
Але — близька вже довгождана путь
По пралісах, по долах і по горах.
Знов дощ і спека, і роса, і порох,
Від кого, а від нього не втечуть!

На голові, незручно неспокійній,
Він буде озиратись навкруги:
"Ну й небеса, і де їх береги?
А хмари! А простори вітровійні!

З архіву "Пластового Шляху"

З архіву "Пластового Шляху"

З архіву "Пластового Шляху"

50

пісня-тло: "Гей життя ти наше"
слова: "Ширше крила, юні крила
розправляй"

фотографія на таборі з Митрополитом
Андрієм Шептицьким і його братом

Наплечник — він обвис, немов мертвяк!
А підтягнися, посоромся, брате!
Ґедзь пролетів... (мале, але завзяте!)
І що це ноги шкандибають так?"

Увечорі ж — о, де узяти мови!
Ліс — чорна прірва. Небо — оксамит.
А ватра, ватра — дивовижний світ,
Золотоцвітний сад казковий!

З архіву "Пластового Шляху"

Брати, в нас дужий і зухвалий сміх,
Усе пригадане тут — не єдине;
Стежки далекі, сонце й верховини
Ми відшукали у собі самих.

— 1931 року створено Союз Українських Пластунів Емігрантів.

1935 року пластуни відсвяткували 25-ліття Пласту.

рисунок: число 25 посередині віночка з капелюхів

Друга світова війна (від 1939 до 1945 року). Старші пластуни знову стали у військові ряди, тепер УПА і підпільних організацій, знову замінили пластовий капелюх на військовий. Серед них Степан Бандера (курінь "Червона Калина"), генерал УПА Тарас Шухевич-Чупринка (курінь "Чорноморці"), пластуни в рядах Української Дивізії.

фотографія генерала Чупринки

Під час Другої світової війни Радянський Союз знищив багато пластунів, після війни багато заслано на Сибір чи в Казахстан. Пластові капелюхи і прапори довелося заховати чи закопати у Карпатах.

рисунок: прощання з капелюхом, кладе під камінь у горах

музика: різко перервано музику мотиву капелюха

Інші пластуни змушені їхати на Захід, деяких нацисти насильно вивозили до Німеччини. Вже після війни, 1945 року відродилися пластові групи, станиці, гуртки по різних таборах, де жили військові втікачі — в

таборах Ді-Пі (Displaced persons) в Німеччині й Австрії: в Авсбурзі, Новому Ульмі, Карлсфельді, Берхстенґадені, Ділінґені, Фісені й інших містах.

Пластуни мандрують, відбувають табори, вишколи, змаги, ватри.

Капелюхи пізнають Західну Європу.

фотографія-прорізка: марка пластунів у капелюхах

Пластовий капелюх мандрував по Західній Європі, по горах Альпах.

музика: мотив капелюха

1947 року у Міттенвальді пластуни відсвяткували 35-ліття Пласту.

рисунок: число 35 посередині вінка з капелюхів на тлі Європи

пісня-тло: "Вітай, весно, вітай поміж нами"

Не відаючи, коли Україна знову стане вільною, 1948 року пластуни з Німеччини, Австрії, Франції взяли свої пластові капелюхи і беретки і почали переїздити у нові світи — у Велику Британію, Канаду, Австралію, Аргентину, Бразилію і Америку.

рисунок або тіль: пластовий капелюх пливе на човнику, немов Колумб

Пластовий капелюх застромив палицю в американську землю, і немов гриби по дощі повиростали нові пластові групи, осередки і станиці. Перші групи й осередки були в Нью-Йорку, Філядельфії, Дітройті.

У 1950 роках були такі пластові групи і станиці у Албанії, Балтіморі, Бофало, Бостоні, Бриджпорті, Вашингтоні, Гартфорді, Гемпстеді, Денвері, Дітройті, Джерзі Сіті, Елізабеті, Клівленді, Колюмбусі, Лос-Анджелосі, Міннеаполісі, Неварку, Нью-

Брансвіку, Нью-Гейвені, Нью-Йорку, Пассейку, Рочестері, Сиракузах, Трентоні, Чикаго, Філядельфії, Ютиці... Першим головою КПС був Ґена Кульчицький.

карта ЗСА із капелюхами, які позначають міста

З архіву "Пластового Шляху"

З-ПІД ПЕРА

музика: мотив капелюха

Правда, групи пластунів-скавтів (у пластових капелюхах, очевидно!) були в Америці вже 1932 року.

фотографія-прорізка ("Пластовий Шлях" ч.4 (104), 1994, с. 46)

▲
Делегація Пласту на 19 Джемборі у Чилі під час перебування у Нью-Йорку

Пластуни поза Україною, порозкидані по різних країнах світу, створили 1954 року спільну верхівку — КУПО (Конференція Українських Пластових Організацій), яку очолювали ГПР (Головна Пластова Рада) і ГПБ (Головна Пластова Булава). Від того час головою ГПБ були такі пластуни з Америки: Осип Бойчук, Яро Гладкий, Юрій Ференцевич, Роман Рогожа, Любомир Романків, Орест Гаврилюк, Юрій Слюсарчук і тепер Людмила Дармограй.

фотографія Людмили Дармограй у капелюсі

музика-тло: "Хто ж то там іде і перед веде"

Пластуни знову мандрують в капелюхах-шапках по Адірондакс і Скелястих горах. Пластуни таборують, купують пластові оселі (або розбудовують інші) біля Нью-Йорка, Клівленда, Дітройта, Чикаго, Гартфорда. Так постали оселі Вовча Тропа, Новий Сокіл, Діброва, Писаний Камінь, Бобрівка та інші. Капелюхи бродять по карті Америки.

карта Америки з місцями таборів

пісня-тло: "Пусти мене, мати, з Пластом мандрувати"

рисунок: шатра

фото: брами кількох таборів

Відбуваються вишколи, відправи активу. Все буйно розвивається. Пласт в Америці відновлює або розпочинає видання пластових журналів для молоді і виховників:

"Готуйсь" — для новацтва
"Молоде Життя", а від 1963 року — "Юнак" — для юнацтва

"Пластовий Шлях" — для сеніорів

"До висот" — для старшого пластуництва

"В дорогу з юнацтвом" — для юнацьких виховників

"Вогонь Орлиної Ради" — для новацьких виховників

фото: обкладинки

Пласт росте, розростається.

музика-тло:

*З нами Бог, знами віра і сила,
перед нами у сонці весь шлях,
Мов орли розправляємо крила,
У простори, що мріють в очах.*

Пласт Америки вводить нові способи таборування і пластування:

- "Стежки Культури" (курінь "Перші Стежі")

— для пластунок, зацікавлених мистецтвом, культурою, музикою, літературою

- "Лісова Школа" (курінь "Лісові Чорти") —

для виховників юнацьких таборів

- "Школа Булавних" (курінь "Ті, що греблі

рвуть") — для виховниць таборів юначок

- спортивні табори (курінь "Червона

Калина")

- "Пташата при Пласті" (курінь "Перші Стежі")

— табори для дітей перед новацьким віком

- "Орлікіяди" (курінь ім. Орлика) —

змаг-зустріч пластової молоді.

Пластуни також відбувають вишколи Кадр Виховників, їздять на летунські, морські, роверові і лещетарські табори.

рисунок: капелюхи на човнах, літаку

фотографії ЛШ, ШБ, Орлікіяд (гетьманічі і гетьманівни)

кадр з фільмів

музичне тло продовжується

1957 року Пласт Америки й Канади відмічує 45-ліття Пласту

Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч (ЮМПЗ) в Канаді.

▲ "35" років Пластового Тракта

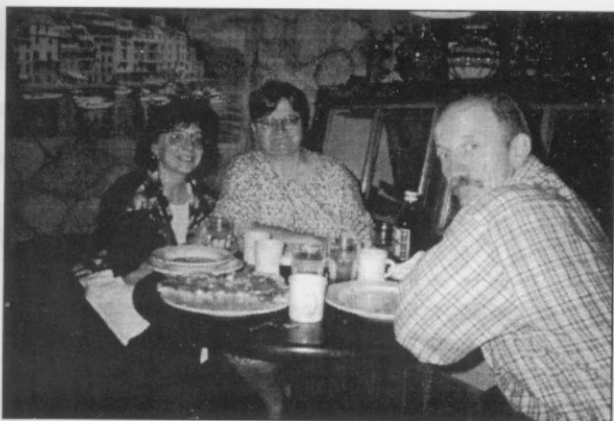

рисунок: число 45 серед віночка з пластових капелюхів (на тлі Північної Америки)

А 1962 року відбулася ЮМПЗ на Вовчій Тропі в Іст Четгем, в Америці.

може бути кадр з фільму

Табори, змаги, співи, виставки, незабутні ватри. Понад тисячу капелюхів там було тоді...

рисунок: число 50 у віночку пластових капелюхів

Весь час по станицях, групах, осередках відбуваються сходи, мандрівки, табори, пластуни здобувають іспити вмілостей, пластові проби. На капелюхах виростає щораз більше відзначок.

фотографія шапки або капелюха з відзначками

Пластова молодь знає, що має рости на добрих громадян і провідників української та американської спільноти і має допомагати Україні, поки що служити її юними амбасадорами.

Пісня-тло:

*Молоді ми і світ нам відкрито,
Перед нами сміється земля*

Виховані у Пласті молоді люди стають провідниками і визначними професіоналами.

Пласт дав визначні постаті у різних галузях: Церквам — митрополитів, американській дипломатії — першого американського амбасадора в Україні, американській астронавтиці — Гайді-Марі Стефанишин-Пайпер...

фотографія Гайді-Марі Стефанишин-Пайпер

Українській громаді — провід Української Американської Координаційної Ради; американському війську — капітана підводного корабля.

фотографія Степана Шишки, ОХ, капітана підводного корабля

У мистецтві, літературі, музиці, різних професійних галузях — пластуни всюди стоять на чільних місцях!

Серед пластунів Америки були також усі Начальні Пластуни:

Сірий Лев — Северин Левицький (від 1947 до 1962 року),

Юрій Старосольський (від 1972 до 1991 року),

Любомир Романків (від 1997 року)

фотографії Старосольського і Романкова у капелюхах

(або тень — профіль пластуна в капелюсі)

Пласт відмічає своє 60-ліття і 75-ліття. Знову Ювілейні Зустрічі. Знову капелюхи мандрують по Америці, але ще не по Україні. Україна ще далі в неволі. І тільки в думках і піснях були мрії про вільну країну, і кожного 12 січня пластуни запалювали свічку і згадували українських героїв-дисидентів, братів і сестер в Україні.

музика-тло:

*Далеко на сході горіли обрії
Воскреслий зірниці устріч
карта України*

Аж 1990 року змінився світ! Прийшла воля для України. Пластовий капелюх тоді помандрував в Україну.

рисунок: пластовий капелюх на літаку/ракеті з Америки в Україну

Пластуни відкопали заховані давні капелюхи, відшукали пластунів в Україні.

Пластуни з Америки допомагають відновити Пласт в Україні, проводити вишколи, табори.

У 1996 році Пласт розпочав святкування 85-ліття Пласту на ЮМПЗ у княжому місті Львові!

фотографія у Львові

число 85 у віночку з капелюхів

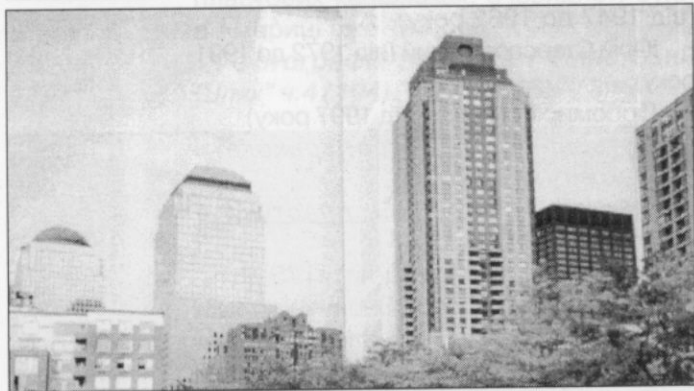
музика: пластовий капелюх

Від того часу капелюхи з України (а з ними також із Америки й Канади, Аргентини, Німеччини) таборують,

З-ПІД ПЕРА

відбувають мандрівки, їздять на світові скавтові Джемборі у Голандії, Чилі.

фотокартка Чилі 1999 року

Різними способами пластуни з Америки допомагають відновленій українській державі. Деякі пластуни переїжджають жити в Україну, щоб помагати там: єпископи, священники, професори, адвокати, учителі, видавці.

А 1998 року початок святкування 85-ліття Пласту, і в Канаді проходить ЮМПЗ, на якій пластуни з цілого світу, включно з Україною.

У 1990 роках деякі українці знову почали переїздити до Америки. Приходять до Пласту. І знову стає більше пластових капелюхів в Америці.

музика: мотив капелюха

Тепер пластуни гуртуються у більших станицях і групах у таких містах: Албані, Балтіморі, Бофало, Бостоні, Вашингтоні, Гартфорді, Гемпстеді, Денвері, Дітройті, Кергонксоні, Клівленді, Лос-Анджелосі, Міннеаполісі, Неварку, Нью-Брансвіку, Нью-Гейвені, Нью-Йорку, Пассейку, Рочестері, Сиракузах, Чикаго, Філядельфії.

Нас тепер майже дві з половиною тисячі пластунів.

Ми знову ростемо.

Нещодавно у місті Портленді, Стейт Орегон, створено нову станицю з пластунів, які приїхали з України.

карта Америки і капелюхи на зазначених містах

пісня-тло: "Гей життя ти наше"

число 50 у віночку з капелюхів; є одне порожнє місце — до нього біжить пластовий капелюх з написом "Орегон"

Сьогодні пластовий капелюх дали мандрує з Карпат до Америки, і сюди, і туди.

рисунок: пластовий капелюх мандрує по глобусі

музика і всі слова: "Пластовий капелюх ходить містом"

РОЗМОВИ МІЖ ПЛАСТОВОГО ОРГАНІЗАЦІЯМИ

По прийнятті постанови, щоб пластову організацію на терені Польщі провадити у нелегальній формі як таємний Пласт, його провід оформився як Пластовий Центр, який діяв у роках 1932-1945. Пластовий Центр створював різноманітні форми діяльності та устроєві одиниці Пласту (Комісія Виховних Осель та Мандрівок Молоді, кооператива "Пласт", видавництво "Вогні", журнал "На сліді", спортивні товариства "Плай", "Стріла", КЛК та безліч інших). Але попри те (а можливо й через те), що нелегальний Пластовий Центр досить активно діяв, різні організації пропонували йому самоліквідуватися і перейти до легальної діяльності в їх лавах. Але Пласт зумів зберегти себе і своїх членів в цій скрутній ситуації. Щось подібне можемо спостерігати й зараз: на нас тиснуть різні політичні чинники, угруповання і організації, хочуть перетворити нас на "Скаутів України" чи ще на когось. Чи встоїмо? Думаю, історичний приклад Пластового Центру може нам допомогти в цьому.

Матеріали з архіву Групи з історії та музейництва Пласту "На сліді".

Предметом розмов були дві основні справи:

1. Щоб Пласт не діяв як нелегальна організація.

2. Щоб члени Пласту включилися у вже існуючі організації або ідеологічні групи.

Були такі важніші розмови:

1. Пластовий Центр (ПЦ) і ОУН, 1934 рік. Від ПЦ Яро Гладкий і Володимир Янів, від ОУН ред. Осип Бойдуник. Предмет розмови: самоліквідація Пласту і перехід до ОУН. Відповідь Пласту на цю пропозицію була негативна.

2. ПЦ і ОУН, 1934 рік. Ця розмова, а радше широка дискусія, велася під час старшопластунського лещетарського табору в Славську в домівці КЛК. Предмет дискусії: самоліквідація Пласту і повний перехід до ОУН. Становище ОУН заступав ст. пл. Іван Малюца, становище ПЦ заступав Яро Гладкий. У висліді дискусії перемогло становище ПЦ, щоб Пласт не переводив самоліквідації, але шукав інших форм для своєї дії.

3. ПЦ і Фронт Національної Єдності,

ПРЕДСТАВНИКАМИ ЦЕНТРУ І ІНШИМИ ТА ПОЛІТИЧНИМИ ГРУПАМИ

1936 рік. Від ПЦ Яро Гладкий, від ФНЄ ред. Дмитро Паліїв. Пропозиції ФНЄ: щоб пластуни сеніори і старші пластуни включилися в ряди членства ФНЄ, а для пластової молоді шукати інших форм існування. Заключення розмов: з причини, що ФНЄ є явна і легальна ідеологічна група з політично-партійною закрускою, Пласт не може себе включити в рамки ФНЄ. Старші пластуни і пластуни сеніори за індивідуальним рішенням можуть стати членами ФНЄ, подібно як це було б у відношенні до інших партій і політичних груп. Натомість Пласт як нелегальна організація існує самостійно.

4. ПЦ і Товариство української католицької молоді "Орли", 1936 рік. Від ПЦ Яро Гладкий і Анна Коренець, від "Орлів" полковник Андрій Мельник, опікун "Орлів" і директор-управитель митрополичих дібр. Предмет розмови: Товариство "Орли" запропонувало, щоб членство Пласту увійшло у склад "Орлів". ПЦ не прийняв цієї пропозиції з таких причин: "Орли" є явна і легальна організація, а тому поодинокі пластуни можуть увійти за власним вибором у їх склад. Велика кількість пластунів залишиться далі в рамках Пласту. Крім цього, Пласт об'єднує теж молодь православного віровизнання, і ця частина молоді не схоче увійти в склад "Орлів". У проводі товариства "Орли" був між іншим ст. пл. Грушкевич. Інший член проводу "Орлів", питомець Глібовицький, вів неофіційні розмови на цю тему з Цьопою Паліїв, членом ПЦ.

5. ПЦ і ОУН, 1938 рік. Від ПЦ Яро Гладкий, від ОУН Роман Шухевич і Степан Бандера. Предмет розмови: самоліквідація Пласту і перехід членства до ОУН. Відповідь ПЦ була відмовна. У рамках тієї розмови представники ОУН прийняли до відома існування нелегального Пласту. Спільне домовлення: виключність приналежності — до Пласту або до ОУН за власним вибором. Виключена подвійна приналежність. Це була остання розмова, у якій розглядалося самоліквідацію Пласту.

6. ПЦ і ОУН, 1938 рік. Від ПЦ Яро Гладкий, від ОУН Роман Шухевич. Предмет розмови — спільні акції в рамках Карпатської України. Відповідь ПЦ позитивна. Початкова акція Пласту:

а) вислати посланців до Хуста, щоб розвідати ситуацію. Пластуни Роман Рак і Роман Рибачек перейшли нелегально до Хуста й повернулися з потрібними інформаціями. Рибачек повернувся з початками тифу і мусив негайно піти до шпиталю;

б) Пласт сконструює надавчу і відборчу нелегальну радієву станцію для зв'язку з Хустом. Доручення конструкції тієї станції одержав ст. пл. інж. Вуна Раковський. Цей проект перепав, бо в дуже короткі часи держава Карпатської України впала. Частинною причиною було теж ув'язнення Яра Гладкого, у якого компетенції ця станція мала входити.

7. ПЦ і ОУН, 1940 рік. Від ПЦ Яро Гладкий і Сергій Костецький, від ОУН Роман Шухевич і Євген Врецьона. Предмет розмови: спільно інфільтрувати німецький генеральний штаб, щоб вивідати плани Німеччини відносно СРСР. А пізніше слідкувати за приготуванням німецького генерального штабу до акції Барбаросса (німецько-совіцька війна). Ця акція була вдала.

8. ПЦ і ОУН, 1941 рік. Від ПЦ Роман Олесницький, від ОУН Микола Лебідь і Ярослав Стецько. Предмет розмови: щоб Пласт включився у творення уряду; підпер проклямацію у тій справі. Відповідь ПЦ — позитивна. Роман Олесницький мав увійти у склад уряду.

9. ПЦ і Дмитро Паліїв, 1943 рік. Предмет розмови: щоб Пласт підпер і включився в акцію організації дивізії "Галичина". Відповідь ПЦ позитивна. Курінь (плем'я) "Передові" з Виховних Спільнот Української Молоді майже повністю зголосився до дивізії.

10. По зайнятті німцями Галичини ПЦ провадив розмови в справах створення виховної організації молоді. З тих розмов заложено ВСУМ — Виховні Спільноти Української Молоді. Виховна програма спиралася на пластову програму. В тій ділянці працювали: Цьопа Паліїв, Юрій Старосольський, д-р. Олександр Тисовський, Оля Шепарович.

"Свобода", 16 жовтня 1998

Почесний консул Канади про свою працю в Україні

Від 31 серпня до 4 вересня в Оттаві відбувалися наради канадських почесних консулів, які працюють в різних країнах світу. Між ними була д-р Оксана Винницька, призначена на пост канадського почесного консула 9 вересня 1997 року. Народжена в Канаді, О. Винницька має докторат Торонтонського університету. 1990 року її було запрошено до Чернівецького університету викладачем на курсах підвищення кваліфікації вчителів. Цю працю вона продовжувала в інших університетах та інститутах України. Її метода "лицем до дитини" є тепер основою навчання у понад двадцяти школах Львова. Кореспондентка газети "Свобода" в Канаді Юлія Войчишин взяла у Оксани Винницької інтерв'ю.

— Пані Оксано, вітаю Вас з цим високим призначенням. Поясніть, будь ласка, хто такі почесні консули Канади. Хто їх призначає? Що належить до обов'язків і повноважень почесного консула?

— Приблизно п'ять років тому Канада започаткувала систему почесних консулів. Це здебільшого громадяни Канади, що живуть за кордоном. На сьогодні в світі є 110 почесних консулів, призначених губернатором Канади за рекомендацією міністра закордонних справ. Почесні консули — це найчастіше професійні люди: лікарі, адвокати, підприємці. Ця праця відбувається на громадських засадах, цебто без зарплати, однак нам покривають всі видатки і ми маємо платну допоміжну силу. Ми очолюємо консуляти Канади в поодиноких містах. Офіційно ми представляємо Канаду на терені даної країни і підлягаємо безпосередньо посольству Канади в цій країні.

— Чи Ви будете мати справу з такими ділянками, як торгівля, туризм, спільні канадсько-українські підприємства тощо? Чи Ви будете якимось допомагати канадцям, які мають прикраси в Україні?

— Обов'язково. Основна мета встановлення почесного консуляту Канади в Україні — це є допомога канадцям в усіх ділянках. Ми також сприяємо розвитку стосунків між Україною і Канадою. Якраз тепер розпочинаємо моло-

дїжну виміну канадської молоді, яка називається Canada World Youth. Остання виміна, з якою ми мали найбільше проблем, це розпочата у Львові міжнародна жіноча співпраця. Нещодавно в Україну приїжджав міністр оборони Канади Артур Еґлтон. Ми разом з ним відвідували українсько-польський полігон біля Львова, зустрічалися з військом. Це все, безперечно, вимагало багато підготовки, зустрічі з пресою і так далі.

— Які Ваші плани та надії на найближче майбутнє?

— Найважливіше тепер — це програма "Тім Кенеда", поїздка з прем'єр-міністром Жаном Кретьєном до України, Росії та Польщі, що планується на січень 1999 року. Що стосується умов, в яких ми працюємо, то, на жаль, свого приміщення консулят ще не має, бо в Україні ці справи довго вирішуються. Тепер одне з основних завдань — придбати приміщення, щоб мати адресу, телефони, факси і могли нормально працювати.

— Які зміни загалом Ви зауважуєте в Україні?

— Я вже дев'ятий рік в Україні і зміни бачу великі. Я, наприклад, завважила зміну в школах з дітьми. Діти, які минулого шкільного року пішли до першого класу, народилися вже за часів вільної України, і вони вже інші. Це вже діти, які виростили в суспільстві без черг і дефіцитів. Вони свідомі того, що не завжди можуть все купити, тому що батьки не мають грошей, але вони живуть в кольоровому, цікавому світі. Це впливає також і на молодих батьків, які починають бачити все по-іншому. Сьогодні люди мусять більш планово підходити до всього. Я вважаю, що це є позитив.

— Як можна зв'язатися з Вами у Львові у випадку потреби?

— Поки що ми не маємо свого приміщення у Львові, але якщо комусь потрібно допомоги в дев'яти західних областях (Львівській, Тернопільській, Івано-Франківській, Закарпатській, Чернівецькій, Рівненській, Вінницькій, Хмельницькій і Житомирській), то можна звертатися до посольства Канади в Києві, а воно тоді зі мною зв'яжеться, і ми постараємося допомогти.

ст. пл. Богдан Яцишин

МАТЧ СТОЛІТТЯ

Ось нарешті і сталося. Те, про що мріяли і чого боялися — відбулося. Протистояння в стані футбольних аналітиків, тренерів, гравців і насамперед вболівальників, як кажуть, досягло свого апогею. Відвічне питання: хто ж перший, хто ж сильніший — Україна чи Росія, яке було актуальним в Радянському Союзі, у вересні 1998 року по-

винно було бути розв'язаним. Підігрівався інтерес і таким фактом, що росіяни, скориставшись розпадом колишньої супердержави, як її правонаступники привласнили досягнення і заслуги українських команд ("Динамо", "Шахтаря", "Дніпра") і піднесли свій рейтинг серед футбольних країн Європи, залишивши Україну біля "розбитого корита". Так що нам нічого не залишалось, як тільки грою довести, що ми сильніші і що справедливість потрібно відновити. Та упродовж семи років від 1991 доля не зводила суперників на футбольних полях, тим самим нагнітаючи певний ажіотаж і напруження. Доходило до того, що тренери національних команд і футбольні функціонери боялись звести збірні команди навіть у товариських зустрічах, щоб не підірвати престиж збірної, а одночасно і країни. До того ж, впливали на ажіотаж висловлювання відомих політиків країн, які доводили, що саме їх збірні сильніші.

І ось подарунок долі: відбірковий турнір чемпіонату Європи, і збірні України і Росії в одній відбірковій групі! Прийшов час грою один на один довести, хто ж сильніший. Зразу ж після жеребкування гру "Україна — Росія" охрестили матчем століття. Отож, напруга навколо цього матчу зростала. Ще задовго до матчу у пресі були погрози з боку російських болільників: прибувши в Ук-

раїну, вони розправляться з українцями. Тим самим було провоковано бійку. Інтригу у гру вносило й те, що за збірну Росії на поле повинні були вийти українці, які з певних причин грають у російських командах. Як справедливо відмітив у своєму інтерв'ю газеті "Команда" Президент ПФЛ Григорій Суркіс, це буде гра на патріотизм.

Гра колишніх сестер-республік викликала величезний інтерес. Цю гру дивились навіть ті, хто до цього історичного вечора до футболу був байдужий. Гра мала політичне забарвлення, тому до Києва на матч приїхало багато політичних організацій (КУН, УНА та інші), не стільки щоб подивитись на гру, а щоб підтримати нашу збірну, український футбол, рідну державу. До Києва також приїхало багато вболівальників Росії, яких під охороною заводили на стадіон. Таким самим способом їх вивели звідти, посадили на потяг і відправили до Москви.

Розгром росіян на цьому не закінчився. Наша футбольна збірна інвалідів виборола чемпіонське звання у світі. У фінальному поєдинку вона перемогла збірну Росії. Та це ще не все. В кінці вересня досягнення своїх земляків повторили гравці студентської збірної України з міні-футболу, здолавши в напруженій боротьбі росіян, у яких, до речі, не могли виграти протягом чотирьох років. Як відзначив після гри тренер збірної п. Лисенчук, вони змушені були виграти, бо після виграшу основних збірних і інвалідів вони просто не могли цього не зробити.

Сіроманець-філателіст

ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ СУВЕНІРИ З НАГОДИ СКАВТСЬКОГО ДЖЕМБОРІ В ЧИЛІ

З нагоди Скавтського Джемборі в Голандії декілька років тому Пластова Організація випустила деякі пластові картки і конверти. В Голандії на святі дуже добре працювала голяндська пошта, так що можна було приліпити на ті картки й конверти спеціальні голяндські поштові марки, випущені з нагоди Джемборі, та погасити їх пропам'ятними гашеннями з цієї нагоди. Ми мали повно гарних філателістичних сувенірів з цієї імпрези.

На Джемборі в Чилі Пласт в Україні також постарався випустити різні пам'яткові філателістичні видання: веселу картку з мотивами "Ідемо на Джемборі", повно різних інших карток і конвертів. На жаль, уряд Чилі не постарався як слід налагодити поштові послуги на цю імпрезу. Десь мали бути видані спеціальні поштові марки, але їх було дуже важко закупити на Джемборі. Листи й картки з Джемборі гасили звичайним франкотипом, який був так слабо насичений чорнилом, що його майже неможливо прочитати.

Все ж таки є деякі філателістичні сувеніри з цього Джемборі, які, напевно, будуть цінуватись дуже високо пластунами-філателістами, бо їх існує так мало!

Крім філателістичних сувенірів Пласт приготував і роздавав на Джемборі в Чилі

багато інших прегарних сувенірів: три різні календарики — з юнаками на прогульці, пластовими новаками, відзнакою Джемборі (завважте, що на календаріку з юнаками закралася смішна друкарська помилка). Також були дві прегарні пластові відзнаки (одна з глини, а друга вибита на шкірі), синьо-жовтий прапорець на руку з емблемою.

Подаємо тут репродукції цих сувенірів.

Редакція

Нові видання для юнацтва і юнацьких виховників

Хочемо поділитися з Вами радісною вісткою, що в лютому 1999 з'явилося з друку нове число журналу для УПЮ "Юнацтво", яке, на жаль, не з'являлось регулярно протягом 1998 року. Тепер вийшло, хоча запізнено, ч.1-2 за 1998 рік.

Запізнення створилось з різних причин: зміна в складі Редакції журналу, технічні труднощі, фінансові проблеми, але головню через те, що Пластовий Ресурсний Центр у Львові було пограбовано і там пропали всі комп'ютери — а з цим і набрані вже матеріали до чисел "Юнацтва" на диску.

Число журналу, яке тепер появилось, має дещо інший характер, стиль і вигляд від попередніх чисел "Юнацтва" — це зовсім природно, бо нові редактори впроваджують свій власний, новий підхід до видання. Редактори є, як ми вже згадали, молоді, тож вони мають, можливо, більш зрозуміння до "смаку" теперішнього юнацтва в Україні. Поки що важко сказати, чи їхній підхід є кращим від підходу попередніх редакторів, чи ні. Побачимо.

В кожному випадку, число (яке є обширне, 60 сторінок), має дуже багато цікавого матеріалу. Воно є гарно видане та ілюстроване і дуже різноманітне. Є в ньому що читати!

Новим редакторам бажаємо багато успіхів!

Друге видання, яке саме появилось в Україні, призначене для юнацьких виховників. Такий журнал почав був появлятися в США, ще 1959 року. Розпочав редагувати цей журнал, під назвою "В дорогу з Юнацтвом" (популярно знане як "ВДзЮ"), покійний пластун-сеніор Тарас Дурбак, який випустив був біля десятка чисел. Згодом перебрала редакцію пл. сен. Лариса Онишкевич, яка видавала його 22 роки та випустила понад 60 чисел цього пожиточного і потрібного журналу.

Тепер в Україні вже зовсім нові редактори (під проводом ст. пл. Оксани Заліпської), почали видавати новий журнал під назвою "В дорогу". Це не є продовження "ВДзЮ", а зовсім новий журнал, з новою назвою, новим стилем, новим підходом — але з цією самою метою: дати юнацьким виховникам матеріали на сходи, табори, свята, мандрівки тощо. Журнал починається із новою нумерацією, з числа 1, за "зиму '98-99".

Навіть формат журналу є відмінний: малий, "кишеньковий" — щоб вигідніше можна було його вживати під час пластових занять. Журнал є дуже порядно й професійно виданий, з численними ілюстраціями, понад 80 сторінок друку. В журналі матеріал різноманітний: практичне пластування, пластові заняття, пісні, ігри, майстрування, навіть ціла сценка на свято! Є в числі що прочитати!

Якщо журнал буде і надалі такий цікавий і пожиточний, як це перше число, то він стане невичерпним джерелом матеріалів для пластових виховників в Україні (а може й в діаспорі). А в Україні таких матеріалів тепер саме так дуже потрібно: Пласт на наших рідних землях росте блискавичним темпом і скоро поширюється на землях, де такої організації ще ніколи дотепер не було — на сході і на півдні України. Молоді, щойно вишколені виховники, які самі не виростили в Пласті, конечно потребують якнайбільше виховних матеріалів, щоб могли переводити пластові заняття і пластову працю. Тому "В Дорогу", правдоподібно, відіграє в пластовій історії навіть важливішу роль, як відіграло її "ВДзЮ".

Редакторам та видавцям журналу бажаємо якнайкращих успіхів! В дорогу, дорогі Друзі і Подрузі!

МОРАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЛІДЕРА

Подані нижче вісімнадцять спроможностей були ідентифіковані як такі, що характеризують лідерів, наділених високими моральними якостями, у Вчительській освітній програмі Нурського університету, Санта-Круз, Болівія. Гадаємо, що ці зауваження допоможуть багатьом з наших пластових провідників розумно і вміло виконувати свої обов'язки, вберігаючи себе і оточення від перекручень і негативних впливів спотвореного демократичного керівництва.

1. Спроможність оцінювати власні сили та слабкості й не випинати надміру власного "я".
2. Спроможність пригнічувати власні ниці пристрасті, концентруючись на вищих цілях та можливостях.
3. Спроможність вести свої справи та виконувати свої зобов'язання, дотримуючись поведінки, опертої на моральні та етичні засади.
4. Спроможність навчатися, систематично оцінюючи свою діяльність у рамках адекватної моделі, яка постійно розвивається.
5. Спроможність сприймати і тлумачити значущість поточних подій і тенденцій у світлі відповідної історичної перспективи.
6. Спроможність мислити систематично й стратегічно в пошуках розв'язання проблем.
7. Спроможність формувати передбачення бажаного майбутнього, опертого на спільні цінності та принципи і виражати його в точних формулах, які б надихали інших працювати в напрямку його побудови.
8. Спроможність наповнювати власні дії та думки любов'ю.
9. Спроможність підбадьорювати інших та привносити щастя в їхні серця.
10. Спроможність брати на себе ініціативу в творчий і дисциплінований спосіб.
11. Спроможність виявляти сталі зусилля, вперто домагатися мети і долати перешкоди.
12. Спроможність брати ефективну участь у консультаціях.
13. Спроможність будувати єдність із розмаїття.
14. Спроможність організувати навчальний процес, брати на себе обов'язки і вчителя, і учня.
15. Спроможність розуміти відношення домінації й сприяти їхньому перетворенню на відношення, побудовані на рівності, взаємній довірі й послужливості.
16. Спроможність сприяти встановленню справедливості.
17. Спроможність служити в суспільних інституціях, маючи на меті сприяти, щоб таланти індивідів, які мають стосунок до цих інституцій, служили інтересам людства.
18. Вміння бути відповідальним і люблячим членом родини в ролі сина (дочки), чоловіка (дружини) або батька (матері).

12 приятних порад для щасливішого і довшого життя

1. Знайди час на міркування — це є джерело внутрішньої сили.
2. Знайди час на розвагу — це є джерело молодості.
3. Знайди час на читання — це джерело знання.
4. Знайди час на молитву — це верховна сила на землі.
5. Знайди час любити других — і ти будеш люблений. Любов є ласкою від Бога.
6. Знайди час на дружбу — це дорога до щастя.
7. Знайди час на сміх — це мелодія твоєї душі.
8. Знайди час віддавати — бо день закороткий бути самолюбом.
9. Знайди час на працю — це є ціна успіху.
10. Знайди час на співчуття — це є ключ до неба.
11. Знайди час на своє здоров'я — це основа твого життя.
12. Знайди час любити природу — це збільшить твоє натхнення, збідніле матеріалізмом.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Пластовий журнал

ч.4 (120) 1998

Виходить кварталньо

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821

Редакція

Головний редактор	пл.сен. Любомир Онишкевич
Співредактори	пл.сен. Володимир Соханівський пл.сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП	ст.пл. Андрій Ганкевич
Представники Булави УПС	пл.сен. Роман Барановський
Представники країв	
УКРАЇНА	ст.пл. Сергій Юзик, ст.пл.скоб Андрій Чемеринський
ПОЛЬЩА	ст.пл. Петро Тима
БРАЗИЛІЯ	пл.сен. Корнелій Шмулик
АВСТРАЛІЯ	пл.сен. Ольга Дудинська
Діловод видань при ГПБ	пл.сен. Богдан Колос
Мовний редактор-коректор	ст.пл. Ольга Свідзинська
Дизайн і макет	ст.пл. Андрій Гарматій
Художник	ст.пл.скоб ВасильБущак
Верстка	Дмитро Дашков
Фотокореспондент	ст. пл. Богдан Яцишин

Адреса для листів:

в Україні:	в діяспорі:
Андрій Гарматій	Любомир С. Онишкевич
а/с 65	9 Dogwood Dr., Lawrenceville
Львів, 290000	NJ 08648, USA
тел./факс: (0322)628527	(609) 883-2488
e-mail: andrij@harmat.lviv.ua	fax (609) 883-2470
plast@icpm.lviv.ua	e-mail: onyshlub@aol.com

Адреса Адміністрації:

в Україні	в діяспорі
Пластовий Шлях	Plastovy Shliakh
вул. Мишуги, 13а	P.O.Box 303
м. Львів, 290035	Southfields, New York,
	10975-0303, USA

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які на думку редакції могли б бути для когось образливі.

Просимо вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.